

Domoznanski oddelek

65
ALUMINIJ
2006

KNJIŽNICA IZVIRNA POTRGA PTUJ

COBISS

658 (497.4) (085.3)

6001915,11

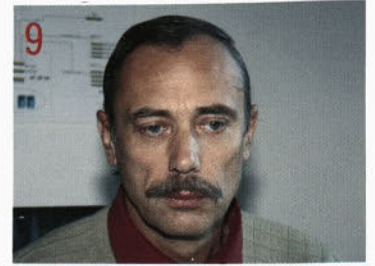
uminiij

Časopis družbe Talum d.d., Kidričevo, november 2006, številka 11

Zlatega metulja za leto 2006 prejmejo

Vera Inkret, Stanko Horvat,
Janko Šegula in Milan Petrič

4-6 Nagrajenci 2006

6 Obletnica rušitve dimnika

7-8 Dobitniki najvišjega Talumovega priznanja

9 Razmišljanje o učinkovitih informacijskih rešitvah pri prenovi poslovanja

10-14 Intervju

15 Reševanje pomanjkanja tehničnih poklicev; Poročilo z zadnje seje sveta delavcev

16-17 Reportaža

18-19 Fotoreportaža

20 Kolumna; Fotografija meseca

21-22 Znamo svoje zaposlene pohvaliti?

23 Križanka

Časopis družbe Talum.

Naslov uredništva: Talum, d.d.

2325 Kidričevo, Tovarniška cesta 10,

telefon: 02 79 95 108, telefaks: 02 79 95 103

e-pošta: ivo.ercegovic@talum.si

Izhaja mesečno v nakladi 2300 izvodov

Uredniški odbor: Ivo Ercegovič, urednik, Danica Hrnčič

in Lilijana Ditrih, članici, Darko Ferlinc, član

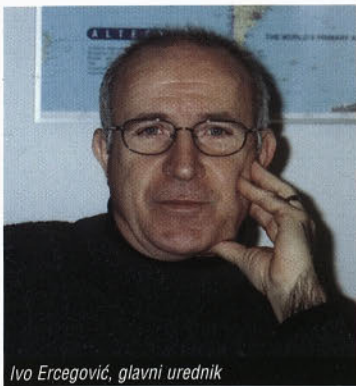
Jezikovni pregled: Darja Gabrovšek Homšak

Oblikovanje: Darko Ferlinc

Fotografije: Ivo Ercegovič, Darko Ferlinc, Srdan Mohorič

Prelom in priprava za tisk: Grafični studio OK, Maribor

Tisk: Bezjak tisk, Maribor

Ivo Ercegović, glavni urednik

Praznik

Vsak mesec mi izbiramo glavne teme dogodkov, za november pa je tema izbrala nas. To je namreč 52. obletnica delovanja tovarne, vsakokratna obletnica pa je stalnica, ki jo z vsakim letom starosti bolj spoštujemo. Če pa to našo tovarno pogledamo skozi starost zaposlenih, smo še kar mladi. Mladi smo tudi, če se spomnimo na posodobitev procesa, saj ni obrata v tovarni, ki ga v fazi modernizacije ne bi obnovili ali ga zgradili na novo. Zato so s praktičnega vidika za sedanjo generacijo Talumovcev bolj pomembne obletnice delovanja nove elektrolize, novih livarn, proizvodnje anod in ne nazadnje tudi najnovejših ulitkov. Toda Talum ne bi bil to, kar je, če ne bi spoštoval in gojil tradicije vrednot, ki jo je v ta prostor vgradila generacija, ki je leta 1954 proizvedla prvi kilogram aluminija. To je bila generacija, ki se je najbolj odrekala in ni imela časa za proslavljanje. Zato ni čudno, da so šele po 25 letih obratovanja podelili prve zlate znake zaslužnim posameznikom. V tej številki smo poimensko navedli vse dobitnike. Žal večine med njimi danes ni več med nami.

V pogovoru, ki je videti zelo dolg, a je jasen in zanimiv, nam predsednik uprave Taluma, mag. Danilo Toplek, razkriva možnosti za proizvodnjo, poslovanje, zaposlovanje ter stanje v zvezi z našimi plačami. Ob prazniku nas je opomnil, naj še dalje cenimo sami sebe. Prav! "Navajen sem delati pod pritiskom in sem takrat tudi najbolj zbran, razsoden in učinkovit ..." je odgovor predsednika na kar nekaj časa trajajočo manipulacijo z različnih strani. Odgovor torej, ki ga mora še bolj ceniti tudi zunanje okolje.

Spoznali bomo letošnje nagrade. Komisija je o vsakem zapisala osnovne podatke in razlog za prejem priznanja. Priznanj bi lahko podelili več, vendar bi tako razvrednotili njihov pomen, kot se je to nekoč že dogajalo. ZLATI METULJ se blešči na naslovnici Aluminija v dar in čast vsem zaposlenim.

Mag. Albert Korošec nas v svojem razmišljanju opozarja na potrebo po prenovi poslovanja z vidika informacijskega sistema. Kako se tega lotiti v Talumu, je vprašanje, s katerim nas vabi k sodelovanju.

Kljub časovni stiski smo pripravili reportažo z našim sodelavcem Robertom Rozmanom, ki ga boste srečali, če greste mimo odprtega skladišča drog. Njegovo zbirateljsko strast bomo težko razumeli, lahko pa ga občudujemo, da se loteva stvari, ki kljubujejo zobu časa ali zavračanju vrednot, pa naj so to najmanjše poštna znamke, kovanci, ki jih nikoli več ne bomo uporabljali, Gasparijeve razglednice ali stari most na Ptujju. Ob tem smo se spomnili še 10. obletnice rušenja dimnika.

Tudi Tonka je našla čas za svojo kolumno, v kateri na svoj način brani človeško podobo, ki je tudi danes precej omadeževana, kajti vsem nam se lahko zgodi, da bomo rešitev iskali v gozdu.

Ivo Ercegović

VSAK MESEC MI IZBIRAMO GLAVNE TEME DOGODKOV, ZA NOVEMBER PA JE TEMA IZBRALA NAS.

Nagrajenci 2006

Komisija za priznanja, ki so jo sestavljali predsednica Ivana Banič - Kranjčević ter člana Bogdan Lukman in Miran Kelenc, je letos dobila deset predlogov za priznanje ZLATI METULJ. Komisija se je sestala 8. novembra 2006 ter pri pregledu ugotovila, da so predlogi podani v

skladu z veljavnim OP, zato je pri izboru upoštevala vse, in sicer:

- en predlog iz DE Rondelice,
- en predlog iz DE Elektrolize,
- en predlog iz DE Energetika,
- en predlog iz DE Kontrola kakovosti,
- en predlog iz DE Gnetne zlitine,
- tri predloge iz DE Vzdrževanje,

- en predlog iz Strokovnih služb, iz Službe za plan in analize,
- en predlog predsednika Uprave Taluma.

nekaj letih v družbi Talum. Komisija je skladno z OP 84.512 soglasno predlagala štiri dobitnike priznanja ZLATI METULJ, ki jih je uprava Taluma tudi potrdila.

Glede na obrazložitve sta bila podana dva predloga za življenjsko delo in osem predlogov za uspešno delo v zadnjem letu oziroma zadnjih

Ivana Banič - Kranjčević

• Ob upoštevanju predloga vodje Službe za plan in analize se ZLATI METULJ za uspešno delo v zadnjem letu oziroma v zadnjih nekaj letih v družbi Talum podeli

gospe **VERI INKRET** iz Službe za plan in analize.

Gospa Inkretova se je kot mlada ekonomistka zaposlila v družbi leta 1975, ves čas je delala v Službi za plan in analize, najprej na področju statistike za celotno družbo, nato na področju planiranja in spremljanja letnih planov za področje proizvodnje metalurške glinice in specialnih glin ter storitev, ki jih opravljajo storitvene delovne enote, zadnja leta pa pri planiranju in spremljanju uresničevanja letnih planov proizvodnje v livarnah.

Pri svojem delu je dobro spoznala Talum, zato je z veliko mero kreativnosti, inovativnosti in primernim komuniciranjem soustvarjala in dograjevala sistem zajemanja podatkov in planiranja.

Bogate izkušnje gospe Inkretove na področju njenega dela, velika pripadnost družbi, veselje pomagati mlajšim sodelavkam ter jasna stališča v prid ustreznega vrednotenja proizvodnih rezultatov so odlike, ki jih znajo ceniti njene ožje sodelavke in vsi tisti, ki skupaj z njo načrtujejo in spremljajo svoje proizvodnje rezultate.

• Ob upoštevanju predloga predsednika uprave in v skladu z OP 84.512 se za dolgoletne delovne dosežke (življenjsko delo) v družbi Talum ZLATI METULJ podeli

gospodu **STANKU HORVATU** iz DE Vzdrževanje.

Gospod Horvat je v družbi zaposlen od leta 1966, ko je kot elektrotehnik pripravnik začel delati v takratnem Razvoju, nato je bil leta 1970 razporejen v enoto za vzdrževanje, kjer je opravljal različna dela, povezana z elektrovzdrževanjem. Področje elektrovzdrževanja je vodil več let. Ob delu se je dodatno izobraževal in leta 1982 postal univerzitetni diplomirani inženir elektrotehnike. Od leta 1988 vodi DE Vzdrževanje.

Poleg vodenja ene najbolj pomembnih funkcij v okviru dejavnosti Taluma, kjer se prepletajo vse tehnike, od hidravlike do elektronike, je treba izpostaviti tudi vlogo gospoda Horvata pri realizaciji vseh velikih razvojnih projektov družbe, zlasti njegov prispevek pri izvedbi modernizacije elektrolize B v okviru 1. faze projekta MPPAI, novih delavnic za vzdrževanje posluževalnih dvigal in obnovo elektroliznih peči ter strojnih delavnic v okviru 2. faze projekta MPPAI.

Izgradnja novih proizvodnih objektov z novimi sodobnimi napravami v Talumu je zahtevala tudi sprotno prilagajanje, poslušaj za uvajanje tehnoloških novosti in moderen pristop pri organiziranju vzdrževanja, sicer tako velikega in hkrati tako zahtevnega področja ne bi bilo mogoče obvladovati in slediti zastavljenim ciljem, med katerimi sta predvsem zmanjševanje stroškov in optimalno preventivno vzdrževanje. Nedvomno je gospodu Horvatu z njegovim vodenjem in znanjem ter s sodelavci uspelo dvigniti vzdrževanje znotraj Taluma na tako visoko raven, da je hitro in učinkovito, čemur dajejo priznanje mnogi tuji partnerji.

• Ob upoštevanju predloga vodje DE Gnetne zlitine se ZLATI METULJ za

Vera Inkret

Stanko Horvat

uspešno delo v zadnjem letu oziroma v zadnjih nekaj letih v družbi Talum podeli

gospodu **JANKU ŠEGULI** iz DE Gnetne zlitine.

Gospod Šegula se je kot strojni tehnik zaposlil v družbi leta 1982, ves

čas je delal v okviru livarn, in to kot vodja izmene, planer v livarnah in sedaj kot vodja priprave dela.

Pri svojem delu si je nabral veliko izkušenj, njegova velika odlika pa je umirjen, a zelo dosleden pristop k vsakemu delu in pošten odnos do sodelavcev. Kot mentor mlajšim sodelavcem je ostal nepozaben zaradi

Janko Šegula

Milan Petrič

zahtev po natančnosti v okviru vsakodnevne izdelave črpalne liste elektroliznih peči, od česar je v veliki meri odvisno kakovostno delo v livarnah in ustrezen proizvodni program. V času modernizacije livarn je prevzel del nalog od drugih sodelavcev, ki so se zato lažje posvetili investicijskim opravilom. Pomemben je bil tudi njegov prispevek pri izgradnji sistema za pridobitev standardov ISO.

Gospod Šegula je po značaju skromen in včasih zadržan, vendar je s svojo neizmerno predanostjo delu, s pozitivnim pristopom pri reševanju še tako zahtevnih nalog delavec, ki je v livarni na pravem mestu, tam uživa ugled, spoštovanje in zaupanje.

- Ob upoštevanju predloga vodje DE Elektrolize se ZLATI METULJ za uspešno delo v zadnjem letu oziroma v zadnjih nekaj letih podeli

gospodu **MILANU PETRIČU** iz DE Elektrolize.

Gospod Petrič se je zaposlil v družbi leta 1984. Najprej je v elektrolizi A postopno napredoval od opravljanja pomožnih del pri posluževanju elektroliznih peči do vodje skupine za posluževanje, nato je bil zaradi doslednega in natančnega dela premeščen v novo elektrolizo C, kjer je pri upravljanju posluževalnega dvigala takoj pokazal veliko spretnost in iznajdljivost.

Gospod Petrič je svoje izkušnje in veščine odlično povezal s potrebami proizvodnega procesa v elektrolizi, kar je s pridom uporabil tudi pri usposabljanju mlajših sodelavcev. Še več, inovativni predlogi za izboljšanje stanja pri posluževanju elektroliznih peči so vsekakor rezultat njegovega zavzetega in predanega dela.

Letos bodo jubilejne listine podeljene naslednjim sodelavcem:

Za 10 let

DAMJANU SERDINŠKU
JANEZU MAROHU
MARJANU SAGADINU
BOJANU FUREKU
DARKU GEREČNIKU
ZLATKU MARINU
DANILU REPIČU
MIRANDI BRODNJAK
JOŽEFU TOPOLOVCU
BOŠTJANU KOROŠČU
ROMANCI IVANČIČ
ANDREJU RESMANU
SEBASTIJANU MATJAŠIČU
JANEZU GLAŽARJU
ANDREJU KORBUSU
BENJAMINU VERDNIKU
METKI VIDOVIČ
SIMONU PEČNIKU
BORUTU ZEMLJIČU

LIVARSKÉ ZLITINE
GNETNE ZLITINE
GNETNE ZLITINE
GNETNE ZLITINE
GNETNE ZLITINE
GNETNE ZLITINE
GNETNE ZLITINE
GNETNE ZLITINE
IZPARILNIKI
GNETNE ZLITINE
ENERGETIKE
MARKETING
LIVARSKÉ ZLITINE
LIVARSKÉ ZLITINE
RONDELICE
LIVARSKÉ ZLITINE
INFORMATIKA
FIN. IN RAČ.
LIVARSKÉ ZLITINE
RONDELICE

BOJANU BURJANU
FRANCU VESELIČU
VLADIMIRJU HANCU
MIRKU ZAVRATNIKU
MAKSU KOSTANJEVCU
MARIJANU CMREČNJAKU
ANTONU KIRBIŠU
DANIELU ŠTOPFERJU
FRANCU PRELOGU
JOŽEFU KANCLERJU
ERVINU RUDOLFU
BOGOMIRU PETKU
MARJANU CVETKU
BENJAMINU IVANČIČU
RADU REPIČU
IGORJU ADAMU
LILIJANI DITRIH
ZVONKU LEŠNIKU
JOŽETU KARLOVČECU
ALOJZU STEINERJU
SILVESTRU PETKU
ROMANU KRALJU
STANKU JANŽEKOVIČU
JANEZU SORŠAKU
SILVU TROFENIKU
JOŽEFU PERŠUHU
JANKU VINDIŠU
JOŽEFU GRABROVCU

IZPARILNIKI
IZPARILNIKI
KONTROLA KAKOVOSTI
ANODE
ELEKTROLIZE
ANODE
ANODE
ANODE
ANODE
ANODE
ANODE
ELEKTROLIZE
ULITKI
LIVARSKÉ ZLITINE
LIVARSKÉ ZLITINE
LIVARSKÉ ZLITINE
VODSTVO
ENERGETIKE
ENERGETIKE
ELEKTROLIZE
VZDRŽEVANJE
ELEKTROLIZE
ANODE
ELEKTROLIZE
ELEKTROLIZE
ELEKTROLIZE
ELEKTROLIZE
ELEKTROLIZE

MILANU RUBINU
BRANKU MEDVEDU
ŠTEFANU ZUPANIČU
JANEZU KOSU
FRANCU GAJŠKU
JANEZU ČEHU
FRANCU KLAJNŠKU
ANTONU BAUMANU
IVANU PETKU
DANILU RODOŠKU
ROMANU PALU
ZINKI PREDIKAKA
JOŽEFU PIŠKU
MARJANU DREVENŠKU
ROMANU KUKOVCU
MARIJI MURKO
BRIGITI LUKMAN
ANTU RAJKOVAČI
IVANU MESARCU
MILANU KOLEDNIKU
BORISU BLAŽKU
STANKU NOVAKU
ANDREJU ŠTAFELI
SLAVKU KRAJNCU
DARKU TOMANIČU
SILVU KLAJNŠKU
VIKTORJU ZAMUDI
DARKU HORVATU

ELEKTROLIZE
ENERGETIKE
RONDELICE
PROMET
PROMET
VZDRŽEVANJE
GNETNE ZLITINE
GNETNE ZLITINE
GNETNE ZLITINE
PROMET
GNETNE ZLITINE
KONTROLA KAKOVOSTI
RONDELICE
RONDELICE
RONDELICE
FIN. IN RAČ.
FIN. IN RAČ.
MARKETING
GNETNE ZLITINE
VZDRŽEVANJE
VZDRŽEVANJE
VZDRŽEVANJE
VZDRŽEVANJE
LIVARSKÉ ZLITINE
VZDRŽEVANJE
VZDRŽEVANJE
VZDRŽEVANJE
VZDRŽEVANJE

Za 20 let

JANEZU PETKU
VENČESLAVU ŠKRGETU
JANEZU SELINŠKU
ANTONU CEPU

ANODE
ANODE
IZPARILNIKI
IZPARILNIKI

MIMICI PUKŠIČ - ČEH
ROMANU JUSU
ŽELJKU CMREČNJAKU

Za 30 let

BRANIMIRU AVGUŠTINU
JANEZU KOTARJU

VZDRŽEVANJE
VZDRŽEVANJE
VZDRŽEVANJE

ULITKI
PROMET

JOŽEFI PŠAJD
JANEZU FURMANU
ANDREJU JERENKU
STANISLAVU ŠELIGI
IVANU MAZERI
BOJANU ŽIGMANU
MARIJU KURETU
IVANU METLIČARJU

NABAVA
RONDELICE
VZDRŽEVANJE
RONDELICE
VZDRŽEVANJE
VODSTVO
KONTROLA KAKOVOSTI
VZDRŽEVANJE

JOŽETU ZAMUDI
MIHI URBANČIČU
ANTONU PANIKVARJU
BRANKU SPOLENAKU
IVANU VINKU

PROMET
GNETNE ZLITINE
GNETNE ZLITINE
VZDRŽEVANJE
RONDELICE

Vsem dobitnikom najvišjega priznanja, vsem jubilantom in vsem zaposlenim čestitamo ob tovarniškem prazniku.

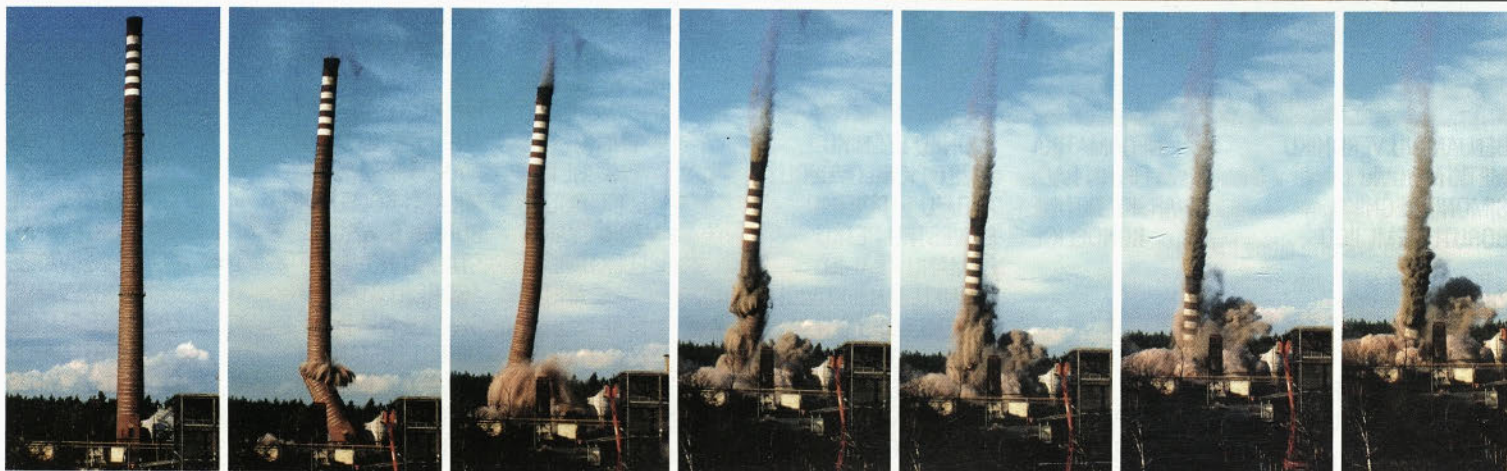
Mineva 10 let od rušitve tovarniškega dimnika

Na tovarniški praznik pred desetimi leti, 21. novembra 1996, smo podrli dotrajani dimnik, kar je bila velika atrakcija. Nekaj sekund je trajalo, preden se je opečna zgradba v gostem oblaku prahu zrušila vase, kar so dokumentirali številni fotografi in snemalci. Tovarniški gigant v Kidričevem je izgubil svoj simbol, visoko in vitko vertikalo, ki se je spogledovala z zvonikom gotske romarske cerkve na Ptujski Gori. Dimnik je bil visok 143 m, premer spodnjega oboda je bil 8,8 m, zgornjega pa 4,6 m. Strokovnjaki so

ocenili, da je bilo v dimnik vgrajenih okrog 3.500 m³ materiala.

Dimnik bi vsekakor lahko uvrstili med spomenike industrijske kulturne dediščine. To je tudi bil. Toda njegova dotrajanost je narekovala rušitev. Postajal je nevaren. Ni nam bilo vseeno, da je padel, ohraniti v prvotni obliki pa ga ni bilo mogoče. Naj počiva v miru.

Darko Ferlinc

Dobitniki najvišjega Talumovega priznanja

Ob letošnjem tovarniškem prazniku smo se odločili, da objavimo seznam vseh dosedanjih dobitnikov zlatih odlikovanj. Zanimivo je, da so se zlati znaki v takratni TGA začeli uvajati šele leta 1979, ko je tovarna praznovala 25. obletnico. Zvedeli smo tudi, da je za to najbolj zaslužen Franc Krajnc, organizator in aktiven delavec na vseh področjih. Na prvi podelitvi zlatega znaka so se spomnili Franca Leskovška - Luke, enega najbolj zaslužnih za izgradnjo naše tovarne. Leskovšek je bil prav v letih od 1945 do 1948 slovenski minister za industrijo, potem pa tudi jugoslovanski. To možnost je koristno izrabil in veliko svoje energije prenašal na sodelavce in graditelje tovarne aluminija. Njega in tudi vse preostale dobitnike je tedaj imenoval delavski svet. Podelitev odlikovanj se je nadaljevala iz leta v leto, poleg zlatih so podeljevali tudi srebrne znake z zelo velikim številom dobitnikov. Taka množičnost je razvrednotila pomen odlikovanja, zato smo leta 1996 to uredili s posebnim pravilnikom, ki določa jasna merila. Poleg tega smo v smislu preнове tovarne spremenili tudi ime odlikovanja, ki se od takrat imenuje ZLATI METULJ.

Ivo Ercegović

Zlati znak

1979

Franc Leskošek - Luka
Milan Krajnik
Franc Širec
Jože Šegula
Ivan Mazera
Justin Repič
Ciril Kužner
Oto Težak
Skupina za tek. vzdrž.
Vida Resnik
Maks Jabločnik
Franc Vreže
Konrad Ferk
Franc Krajnc
Janez Pulko
Ferdinand Koletnik
Konrad Kramberger
Janez Horvat
Janko Pal
Rudi Emeršič
Stanko Hertiš
Ludvik Mesarič
Stanko Klinc
Vinko Čuš
Štefan Verbek
Andrej Toplek
Anton Brglez
Valter Kolarič
Stanko Kovačič
Ludvik Anžel

1980

Franc Emeršič
Franc Korpar
Anton Kurilič
Janko Zajšek

1981

Stanko Kovačec
Franc Kolarič
Anton Zdravec
Majda Babnik

1982

Adolf Kosi
Franc Pukšič
Ivan Ogrinc
Metka Krajnc

1983

Štefan Dončec
Stanko Zamuda
Viktor Hazabent
Jurij Zupanc

1984 (jubilejno leto - 30 let)

Franc Meško
Alojz Leskovar
Imre Varju
Skupina za phanje el. celic

Alojz Sladnjak
Jože Turk
Hilda Rojs
Franc Kumer

1985

Jože Menoni
Franc Vehovar
Slavko Erbus
Jože Brglez

1986

Stanislav Pulko
delavci obrata el. A
Jože Škerget
Stevo Krikovič

1987

Slavko Janžekovič
Lovro Mesarič
Edita Plej
Branko Kolarič

1988

Ivan Gerjovič
Martin Majcenovič
Ludvik Klajnšek
Franc Svenšek
projektna skupina MPPAI - Razvoj

1989

Danilo Toplek
Ludvik Gajski
Antonija Glas
Janez Gajzer
Franc Repec
Obratna ambulanta

1990

Konrad Rižner
Mira Verbančič
Jože Vajsbafer

1991

Andrej Gornik
Štefan Šimenko
Aleksander Sipoš

1992

ing. Peter Gruber - izredna podelitev
za 10-letno sodelovanje na rondicah

Zlati metulj

1996

Katarina Djurica
Anton Vrabl
Roman Varžič
Jože Voglar

1997

Ivan Kosi
Ivana Banič - Kranjčević
Janez Šterbal
Olga Sagadin

1998

Vladimir Predikaka
Ivan Bauman
Venčeslav Škerget
Jožef Kuserbanj
Danilo Toplek

1999

Janez Serdinšek
Jožica Peršoh
Irena Zafošnik
Janez Čeh

2000

Janez Pignar
Zlatan Špoljar
Milan Tkalčec
Jože Sladnjak
Stojan Kerbler

2001

Silvo Kokol
Peter Bombek
Srdan Mohorič
Viktor Zamuda
Brigita Ačimović

2002

Branko Petek
Miran Ules
Jože Nahberger
Srečko Mlakar
Brane Kožuh, Zlatko Čuš, Avgust
Šibila, Zvone Banko, Marjan Krošl,
Miran Purg, Milan Tement
(MPPAI 2 - izredno)

2003

Silvo Skerbiš
Berhane Mehtsum
Vili Korže
Bojan Žigman
Bogdan Lukman

2004 (50 let delovanja podjetja)

Rado Rodošek
Vinko Planec
Vitoslava Mlakar
Marjan Aubel

2005

Herman Škrinjar
Stanko Frčec
Anton Kirbiš
Igor Toplak

2006

Vera Inkret
Stanko Horvat
Janko Šegula
Milan Petrič

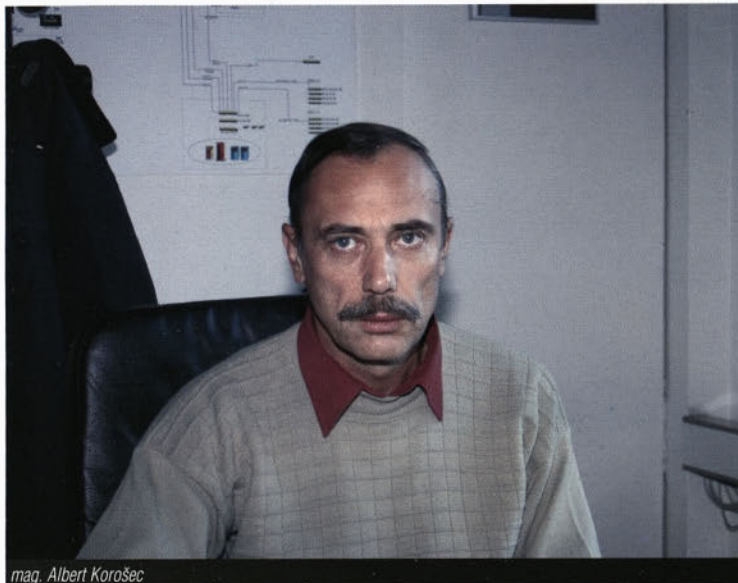
Razmišljanje o učinkovitih informacijskih rešitvah pri prenovi poslovanja

Prilaganje spremembam je sestavni del poslovanja podjetja in se dogaja vsakodnevno. Vendar pa so spremembe v strategiji in spremembe na operativnih ravneh sčasoma vzrok za razkorak in neučinkovitost, kar se kaže tudi v nejasnih ciljih, pomankljivih merilih, nedorečenih prioritetah, nejasnih odgovornostih itd. Učinkovitost je v podjetju temeljni element konkurenčnosti in uspešnosti, ki jo presojujejo kupci, lastniki, dobavitelji in zaposleni. Poslovanje podjetja sestavljajo številni dejavniki in prepletanje njihovih vplivov, zato se tudi učinkovitost izraža v različnih oblikah: kakovost v času in denarju, z zagotavljanjem najprimernejših kadrov, odzivnostjo na izzive, nadzorom nad izvajanjem.

Tudi če v nekem trenutku za katero od omenjenih oblik lahko podamo najvišjo oceno učinkovitosti, to težko velja za vse navedene dejavnike in celoto. Spremembe, ki so edina stalnica, pa v vsakem trenutku spreminjajo razmerja med utežmi in ocene učinkovitosti, zato je za uspešnost ključno stalno in načrtno ukvarjanje s poslovnimi procesi. Neučinkovitost procesov je bolezen na različnih ravneh.

In kakšno vlogo igra pri (ne)učinkovitosti informacija? Informacije so viri, gorivo za obvladovanje procesov, zato si s tega vidika zaslužijo posebno pozornost. Koliko je vredna zelo natančna informacija o stanju v peči – jutri? Ali lahko od delavcev zahtevamo, da so pri delu učinkoviti, če jih zalagamo s kupi različnih poročil – na papirju? Eden od številnih problemov informacijske podpore procesom je opisan kot "informacij je preveč in so premalo povezane". V preteklih letih smo bili postavljeni pred velike izzive, ki so zahtevali velike količine podatkov in lov za njimi je očitno privedel do tega rezultata. To pomeni, da se odpirajo nove naloge in izzivi: kako postaviti informacije v službo učinkovitega vodenja procesov, kjer so v vsakem trenutku na razpolago vsem, ki jih potrebujejo?

Današnja znanost še ne zna odgovoriti na vprašanje, koliko je dobra

mag. Albert Korošec

informacija prispevala k uspešnosti poslovanja. Dobra informacija ni zagotovilo za uspešnost, mogoče pa je

Naj v pojasnilo navedem citat iz The Economist: (<http://alojz.sidip.org/?p=16>) Nova organizacija: "Ne glede na to, se dandanes pogosto sliši fraza, da so zaposleni največje bogastvo podjetja. Tista podjetja, ki se tega tudi zavedajo in ne samo govorijo o tem, dejansko tudi največ dobijo. Zaposleni namreč posedujejo možnost uporabe obstoječega znanja in generiranje novega. Upravljanje z znanjem pa je tisto, kar dela podjetje konkurenčno, zato je trend v podjetjih, da ustvarijo fizične baze znanja, do katere imajo vsi sodelujoči dostop. Nepremostljiv problem pa se zdi merjenje učinka prispevka posameznika s svojim znanjem. Podjetja tega enostavno ne znajo meriti, kar je lahko pomemben dejavnik pri razumevanju doprinosa ohranjanja in razvijanja baze znanja v smislu investicij v to področje. Kot vedno pa bo trg dela poskrbel za to, da bodo podjetja začela znanje jemati resno in vanj investirati, saj bodo v nasprotnem primeru postala nekonkurenčna oz. ostala brez zaposlenih."

dokazati njene pozitivne učinke na učinkovitost. Učinki večine informacijskih projektov in rešitev se najbolj pokažejo s spremembami v organiziranosti postopkov in dela. Statična, neprilagodljiva in nespremenljiva organizacija v Talumu pa v večini primerov izniči učinke informacijskih projektov. Kakšen je učinek razvoja rešitve, ki na mesec prihrani 40 ur rutinskega dela na določenem delovnem mestu, podjetje stane 5.000.000 SIT, zahteva 6 mesecev dela strokovnjaka, organizacija dela pa ostane nespremenjena? Ali je tedaj 40 ur prostega časa določenega delavca učinek uspešnega projekta za podjetje? Menim, da ne!

Kako se prenove lotiti v Talumu?

Znanje v Talumu nedvomno je, vendar je njegova izkoriščenost na vprašljivi ravni. Znanje o tem, kako delujejo poslovni procesi, je večinoma zapisano v glavah posameznikov ali v programski kodi posameznih rešitev, zato ni čudno, da je strah pred spremembami velik. Zelo težko je namreč v takšnem sistemu predvideti, kaj vse se bo spremenilo, kakšne bodo posledice sprememb. Nepoznavanje povezav, soodvisnosti in vplivov med različnimi delovnimi okolji je glavni razlog za "preveč nepovezanih informacij".

Informacijski sistem opisuje poslovni sistem in njegovo delovanje ter

daje odgovore na vprašanja, kako se procesi izvajajo, katere informacije potrebujejo za svoje delovanje in katere informacije dostavljajo drugim procesom. Opis je toliko dober, kolikor dobro so ga sestavili strokovnjaki na svojih področjih, vendar je z njim treba živeti, premagovati vsakodnevne težave, iz njega narediti pripomoček za učinkovitejše delo in ne oviro pri delu. Opis – model podjetja lahko sestavi samo skupina, ki združi svoja znanja in jih poveže v eno samo zgodbo!

Prilaganje spremembam in izkoriščanje novih priložnosti sta bistveno lažja ter predvsem hitrejša, če vsi vemo, kako sistem deluje, in zato lahko razmišljamo o njegovih izboljšavah ("Ne moremo izboljševati nečesa, česar ne poznamo!"). Zato v razmislek naslednji vprašanji: Kako smo skupaj pripravljeni na obdobje hitrosti in hitrih sprememb? Ali smo pripravljeni sodelovati pri ustvarjanju skupnega znanja podjetja?

Sklep

Eno najuspešnejših podjetij na svetu, Toyota, katerega uspešne prijeme vsi po malem prenašajo v svoja okolja, slovi po svojih inovacijah v zvezi z organizacijo in delovnim procesom. Podjetju je uspelo vzgojiti skupne vrednote, ki so postale hkrati vrednote zaposlenih. V takšnem okolju sta potem samoiniciativa in izmenjava znanj tudi mimo formalnih organizacijskih struktur zagotovljena. Zakaj bi to ne bilo možno tudi v Talumu?

Namen članka je pojasniti nekatere vidike in probleme, s katerimi se srečujejo moderne organizacije. Informacijski sistem je postal živčni sistem podjetja, zato mora biti zdrav, hiter, prilagodljiv, odziven itd. Kako to narediti? Vabim vse, ki imate predloge, ideje, kritike in vprašanja, da se pridružite debati na to temo (*Intranet stran/Informatika/Komentarji*).

Albert Korošec

Pogovarjali smo se z mag. Danilom Toplekom, predsednikom uprave Taluma

Cenite se

intervju

Ob tovarniškem prazniku smo zaprosili predsednika uprave Taluma, mag. Danila Topleka, da v pogovoru za Aluminij pove svoja stališča o stanju in perspektivi Taluma.

Kaj se trenutno dogaja z aluminij-sko industrijo v Evropi in v svetu in kako to vpliva na položaj Taluma kot majhnega proizvajalca?

Aluminij-ska industrija ves čas beleži nenehno rast obsega proizvodnje. Gre za dokaj konstantne stopnje rasti, ki so bile v zadnjem obdobju povečane predvsem zaradi povečane porabe in proizvodnje aluminija na Kitajskem. Omejitve za še hitrejšo rast proizvodnje predstavljajo periodično se ponavljajoče težave pri oskrbi z nekaterimi surovinami, predvsem glinico in katodnimi materiali, in težave pri oskrbi z električno energijo na določenih področjih. Proizvodnja se povečuje predvsem tam, kjer je na razpolago dovolj poceni električne energije (Rusija, Islandija, Katar, Dubaj), medtem ko proizvodnja v ZDA in Evropi stagnira oziroma se celo zmanjšuje zaradi predčasnega zapiranja nekaterih elektroliz.

Poleg fizične rasti proizvodnje in spremenjene geografske porazdelitve proizvodnih kapacitet za primarni aluminij smo priča tudi nenehni lastniški konsolidaciji največjih proizvajalcev. Izginili so nekateri tradicionalni in uveljavljeni proizvajalci (VAW, Pechiney),

pojavi pa so se novi, ki bodo v prihodnje zagotovo močno vplivali na dogajanje na trgu aluminija. Tu bi veljalo predvsem omeniti novo družbo, ki je nastala z združitvijo dveh ruskih proizvajalcev, RUSAL-a in SuAL-a, ter dela Glencorja; nova družba je po obsegu proizvodnje primarnega aluminija na prvem mestu zamenjala ameriško družbo Alcoa. Menim, da proces združevanja in prevzemov v aluminijški industriji še zdaleč ni končan.

Talum je v svetovnem merilu vsekakor eden od manjših proizvajalcev aluminija, ki je ob tem soočen še z najmanj ugodnimi razmerami za poslovanje, saj ima zdaleč najvišjo ceno električne energije med vsemi proizvajalci na svetu, če ne upoštevam dveh, treh majhnih kitajskih elektroliz. Toda kljub temu ne gre izključiti možnosti, da je lahko Talum predvsem zaradi svoje diverzificirane proizvodnje in usmeritve tudi v proizvodnjo na osnovi odpadnega aluminija zanimiv za kakšnega prevzemnika.

Eno najpomembnejših vprašanj za TALUM je oskrba z električno energijo. Ali se spremembe v energetske politiki v Sloveniji odražajo v položaju Taluma pri zagotavljanju potrebne energije? Kdaj je resnično mogoče pričakovati, da bo začel delovati prosti trg na področju energije v EU?

Najprej je treba pozabiti na ideje o tako imenovanem prostem, svobodnem in enotnem evropskem trgu z električno energijo. Razen na papirju in v glavah

politikov takšen trg ne obstaja. Bolj kot kdaj prej smo priča obvladovanju trga s strani nekaj velikih evropskih družb, ki s prevzemi le še povečujejo svoj tržni delež in utrjujejo svoj oligopolni položaj. Da je absurd še večji, se to dogaja s privolitvijo Bruslja, kjer potem v isti sapi tarnajo nad nedelovanjem prostega trga.

Posledice takšnega ravnanja so za porabnike industrije več kot katastrofalne! Soočeni smo z enormnimi povečanju cene električne energije, na drugi strani pa proizvajalci teh ogromnih profitov ne namenijo za vlaganja v povečevanje proizvodnih in transportnih kapacitet, temveč za financiranje nadaljnjih prevzemov in s tem za dodatno povečevanje kontrole in obvladovanja trga.

Vsa situacija postaja še bolj absurdna ob dejstvu, da kaj kmalu ne bo na razpolago električne energije, ki bi lahko bila predmet trgovanja na prostem in enotnem evropskem trgu. Električne za čezmejno trgovanje na daljše obdobje enostavno ne bo, saj so danes v Evropi še le tri ali štiri države, ki imajo stalne viške električne energije, pa še pri teh se obetajo korenite spremembe po zaprtju nekaterih proizvodnih enot. S čim torej uveljavljati in ohranjati ta tako imenovani enotni in prosti trg?

Po mojem mnenju bo na področju proizvodnje električne energije tudi v prihodnje obveljala politika državne avtarkije in egoizma, ko poizkuša vsaka država predvsem poskrbeti za lastne potrebe. Občasni viški so sicer lahko predmet čezmejne izmenjave,

vendar le tako dolgo, dokler se ne poveča domače povpraševanje. Če se zavedamo omejenosti določenih virov (hidroenergetski potencial) ali za nekatere vprašljive družbene sprejemljivosti določenih proizvodnih objektov (nuklearne elektrarne), potem je takšna odločitev popolnoma razumljiva in jo podpiram. Ali naj na primer v Sloveniji poplavimo še zadnjo dolino in zgradimo še nekaj nukleark, da bomo električno energijo izvažali v Italijo, ki ji na pamet ne pade, da bi poplavila katero od svojih številnih alpskih dolin, in ki ostro nasprotuje gradnji nuklearnih elektrarn na svojem ozemlju?

Slovenija se je v zadnjem času ukvarjala predvsem z različnimi reorganizacijami energetskega sektorja, kjer naj bi bilo med drugim vodilo tudi prilagajanje zahtevam iz Bruslja. Čas bo pokazal, ali je bilo smiselno razbijanje že tako majhnega proizvodnega sistema na dva dela, da bi se na trgu formirala konkurenca. Ne pozabimo, da se drugi v Evropi združujejo, hkrati pa konkurence ni mogoče uveljavljati, če nekega tržnega blaga primanjkuje.

Ključno vprašanje za gotovo oskrbo Slovenije in s tem seveda tudi Taluma je vprašanje, v kakšnem času smo sposobni zgraditi nove proizvodne kapacitete, saj se na dolgoročno oskrbo iz drugih virov ne gre zanašati. Ker so vodni viri v glavnem že izkoriščeni oziroma so možnosti le za gradnjo relativno majhnih kapacitet z neugodnim letnim diagramom proizvodnje, se kot rešitev ponuja gradnja plinsko-parne elektrarne velike moči, ki jo je mogoče zgraditi dokaj hitro in poceni v primer-

javi z drugimi možnimi proizvodnimi objekti. Zaradi visokih cen plina seveda tako proizvedena električna energija ni najcenejša, vendar se v celi Evropi ponuja kot edina hitro dosegljiva alternativa.

Osebnostno jo vidim kot edino vmesno rešitev v obdobju do realizacije naslednjega programa izgradnje nuklearnih elektrarn v Evropi in tudi v Sloveniji, kar se bo vsekakor zgodilo. Projekti izgradnje nukleark po evropskih izkušnjah terjajo od 15 do 20 let, v tem času pa se vsaka plinsko-parna elektrarna že davno amortizira.

Kaj menite, kakšne so možnosti za izgradnjo plinsko-parne elektrarne v Kidričevem in kdaj naj bi začela obratovati? Kaj bi to pomenilo za oskrbo Taluma z energijo?

Lokacija Taluma je bila po večjih skrbnih preverjanjih večjih potencialnih lokacij v Sloveniji spoznana kot naju-

TALUM JE V SVETOVNEM MERILU VSEKAKOR EDEN OD MANJŠIH PROIZVAJALCEV ALUMINIJA, KI JE OB TEM SOOČEN ŠE Z NAJMANJ UGODNIMI RAZMERAMI ZA POSLOVANJE, SAJ IMA ZDALEČ NAJVIŠJO CENO ELEKTRIČNE ENERGIJE MED VSEMI PROIZVAJALCI NA SVETU.

godnejša. Gre za industriji namenjeno ozemlje, z že bogato infrastrukturo, bistvena pa je predvsem bližina plinovoda in bližina RTP Cirkovce kot mesta za predajo električne energije v omrežje. Vsi ti dejavniki vplivajo predvsem na zmanjšanje potrebnih investicijskih vlaganj in na skrajšanje rokov, potrebnih za realizacijo celotnega projekta. Želel bi poudariti, da gre za objekt, ki nima negativnih vplivov na okolje, in gre za najmodernejšo v svetu uveljavljeno tehnologijo. Avstrijski Verbund, ki je poleg HSE in Taluma partner v novoustanovljeni družbi Plinsko-parna elektrarna Kidričevo, načrtuje popolnoma enak objekt v Melachu v bližini Gradca, pa tudi v bližini Celovca. Dela na projektu ne potekajo v skladu z zastavljenimi plani, saj se soočamo s precejšnjimi blokadami v upravnih postopkih.

Oskrba Taluma se z izgradnjo te elektrarne ne bi bistveno spremenila, saj porabnik takšne velikosti in predvsem takšne občutljivosti glede na motnje v dobavah ne more biti oskrbovan le iz ene proizvodne enote. Bi pa se na ta način Talum še aktivneje vključil v trgovanje z električno energijo, tokrat ne le kot kupec, temveč tudi kot prodajalec te energije.

Katera so trenutno največja poslovna tveganja, težave, s katerimi se srečuje Talum?

Kot vsako podjetje je tudi Talum izpostavljen številnim tveganjem, ki jih prinašata ožje in širše okolje, v katerih posluje.

Določena tveganja so stalna in jih je mogoče oceniti ter se pred njimi tudi bolj ali manj uspešno zavarovati, spet drugih pa ni mogoče napovedati, niti se pred njimi uspešno zaščititi.

Največje tveganje tudi v prihodnje ostaja oskrba z električno energijo po pogojih, ki še zagotavljajo preživetje proizvodnje v elektrolizah. V večini evropskih držav so že ugotovili, da za odjemalce, kot so proizvajalci aluminija, cene električne energije ni mogoče oblikovati izključno na osnovi borze v Leipzigu. Njihov konstantni odjem je pomemben za obratovanje dokaj nefleksibilnih proizvodnih enot, ki jim na ta način omogoča nižje povprečne proizvodne stroške na

enoto, kot če tovrstnega odjema ne bi bilo. Tveganje predstavlja tudi ogroženost glede oskrbe z glinico. Viri glinice, ki so zaradi transporta dosegljivi za Talum, so omejeni in težko je oceniti posledice zadnjih lastniških sprememb pri enem od naših najpomembnejših dobaviteljev na prihodnjo gotovost dobav.

Pri projektu pretapljanja odpadnega aluminija predstavlja največje tveganje zmožnost dobave ustreznih kakovosti, saj je na trgu neizprosni boj za vsako tona.

Cenovna nihanja aluminija in nihanja valutnih tečajev, predvsem ameriškega dolarja in evra, pa so tako ali tako stalnica v našem poslovanju. Obstajajo pa določeni mehanizmi in tehnike za zmanjšanje njihovega negativnega vpliva.

Zaposlene zanima, v katero smer, poleg pretapljanja sekundarnega aluminija, se bo Talum razvijal v prihodnje.

Projekt pretapljanja odpadnega aluminija je mnogo bolj kompleksen in težaven, kot se to mogoče zdi kakšnemu bolj površnemu opazovalcu. Ne govorim o fizični realizaciji investicijskih vlaganj v opremo, ki bo omogočila samo pretapljanje, temveč predvsem o organizacijskih in tržnih aktivnostih, vezanih na ta projekt.

Samo natančno obvladovanje materialnih tokov kakovostno in cenovno zelo različnih vrst odpadnega aluminija, ob istočasnem optimiranju proizvodnega programa, bo jamstvo za dolgoročno uspešnost tega projekta. Obvladovanje tega bo terjalo predvsem znanje in iznajdljivost vseh nas, pa tudi določen čas. Vsekakor smo na pravi poti.

Veliko aktivnosti poteka tudi pri projektu proizvodnje odlitkov. Gre za projekt, ki bo po svoji realizaciji precej drugačen od vrste projektov, ki smo jih realizirali v preteklosti. Največja razlika je predvsem v njegovi postopnosti, saj ni treba že na začetku zgraditi vsega naenkrat, temveč je mogoče projekt uresničevati postopoma. Ocenjujemo, da je trg za tovrstne proizvode dovolj velik in da bo v prihodnje še rasel.

Kako neresena vprašanja med lastnikom Taluma, torej Elesom, in upravo podjetja vplivajo na tekoče poslovanje in nadaljnje smernice razvoja? Kdaj se bo oblikoval nov Nadzorni svet Taluma in kdaj bo začel delati?

Uprava Taluma nima nikakršnih neresenih vprašanj z Elesom in drugimi lastniki, česar pa glede na zadnja dogajanja očitno ni mogoče trditi za drugo stran.

Tekoče poslovanje ni nikjer v normalno delujočih gospodarskih družbah odgovornost lastnikov, temveč izključno uprave podjetja. Tako je bilo in tudi je v Talumu, pa če je to komu všeč ali ne! V Talumu v celoti uresničujemo zadane naloge in dosegamo ugodne rezultate poslovanja. Uresničujemo

tudi v preteklih obdobjih potrjene razvojne projekte ter snujemo nove. Za začetek njihove realizacije pa bo treba normalizirati delovanje vseh organov, ki jih predvidevata Zakon o gospodarskih družbah in naš statut.

Seveda smo to počeli tudi v preteklem letu, dosegli ugoden poslovni izid in začeli nov investicijski cikel, pa uprava od lastnikov vseeno ni dobila razrešnice. Vse do danes brez kakršne koli obrazložitve, kaj šele utemeljitve.

Nadzorni svet naj bi začel delati še v novembru tega leta v okrnjeni sestavi, kot je to določilo sodišče.

Lastninjenje Taluma visi nad nami kot Damoklejev meč. Če sem vas prav razumela, ne izključujete no-

bene možnosti, pa naj gre za državno lastnino, za povezavo z ruskimi proizvajalci ...?

Ker Damoklejev meč pomeni neko stalno nevarnost, ki ti preti, se s trditvijo v začetku tega vprašanja ne strinjam v celoti. Predvideno lastninenje pomeni za družbo potencialno nevarnost le, če ga bo lastnik izvedel netransparentno ter ob površnem poznavanju in oceni razmer v Talumu in v svetovni aluminijski industriji. Glede na zadnja dogajanja, vezana na Talum, takšnega scenarija res ni mogoče popolnoma izključiti.

Prej omenjeni procesi konsolidacije aluminijske industrije intenzivno potekajo po celem svetu in tukaj vidim priložnosti za nadaljnji razvoj Taluma. Nevarno je ostajati zunaj glavnih tokov v panogi, kjer je vse manj prostora za

majhne in s tem izredno ranljive proizvajalce. Seveda lahko lastnike le opozarjamo in jim svetujemo, če bodo seveda pripravljeni poslušati in upoštevati naše nasvete, ki temeljijo na dolgoletnem poznavanju te panoge in glavnih akterjev v njej. Zaenkrat takšne pripravljenosti nisem zasledil.

Talum je uvrščen na seznam državnega premoženja, namenjenega prodaji v letih 2006 in 2007, vendar se do sedaj še ni začela nobena aktivnost. Ne samo s stališča lastnika, temveč tudi s stališča Taluma zamujamo najugodnejši čas za realizacijo take namere. Ko se bo situacija na trgu poslabšala, kar se lahko zgodi kaj kmalu, se bo spremenil tudi interes za nakupe. Vsaj s strani resnih akterjev.

Ob vsem tem se mi postavlja vprašanje, ali država s to prodajo sploh

misli resno. Če ne, bi bilo korektno, da nas o tem obvesti in briše s tega seznama. Dejstvo, da je prodaja najavljena, nam namreč povzroča vrsto težav pri sklepanju dolgoročnih nabavnih in prodajnih pogodb, pa tudi v odnosih z bankami.

Ne želim javno špekulirati o tem, kdo vse bi lahko bil potencialni bodoči lastnik Taluma, niti o tem, kdo bi bil zeleni lastnik. Vsekakor pa bom preprečil prodajo špekulantom, ki bi izkoristili Talumovo ugodno stanje, ga v nekaj letih izčrpali in pobrali šila in kopita. To je stališče, ki nekaterim očitno ni niti malo všeč!

Kako deluje družba pooblaščenka Talum B in kaj se dogaja z našimi delnicami?

Družba pooblaščenka je eden od manjših delničarjev Taluma. Njeno lastništvo je razpršeno na nekdanje in sedanje zaposlene v Talumu, sedaj delničarje v tej družbi. V preteklosti so nekateri svoje delnice prodali, ko je pač bilo po njih določeno povpraševanje. Ali jih je sedaj sploh še mogoče prodati, težko ocenim, saj v zadnjem času nisem bil obveščen o tem, da bi se kdo zanimal za njihov nakup.

Nezaposleni ne kažejo interesa za opravljanje enostavnejših del, tako, da se Talum že srečuje s pomanjkanjem delavcev. Zaenkrat težave rešujemo z organizacijami za posredovanje delavcev. Ali je v prihodnje pričakovati, da bo Talum zaposloval delavce iz drugih (predvsem »mlajših«) članic EU?

Situacija z zaposlovanjem delavcev se bo spremenila po prenehanju proizvodnje v elektrolizi B in po opravljenih delih razgradnje. Ob vseh številkah o nezaposlenosti v naši okolici moram priznati, da težav s pridobivanjem delavcev za enostavna, manj zahtevna dela ne razumem. Skrbijo pa me težave pri pridobivanju nekaterih zahtevnejših profilov, še posebej vezano na realizacijo naših razvojnih projektov. Nekaterih kadrov enostavno ni mogoče dobiti. Izvajamo aktivno kadrovske politiko, sodelujemo z izobraževalnimi institucijami, vendar rezultat še vedno ni zadovoljiv.

NISEM TOLIKO NAIVEN, DA BI RAČUNAL NA TO, DA SE BODO NAD TEM KDAJ ZAMISLILI LOKALNI POLITIKANTI IN NJIHOVI TAKRATNI STRANKARSKI ZAVEZNIKI, KI SO TAKO VEHEMENTNO NASPROTOVALI PROJEKTU. MOGOČE PA JIH BO O TEM KDAJ LE POVPRASAL KDO OD TEDAJ ZMANIPULIRANIH OBČANOV?

Če ne bo šlo drugače, bomo prisiljeni te profile poiskati zunaj naše države, čeprav je ta proces povezan z vrsto težav pri integraciji teh ljudi v samo podjetje, pa tudi v okolje.

Klima v podjetju je dobra. Zaposleni so ponosni, da so Talumovci, so motivirani za delo, se nenehno usposabljujejo, imajo dobre odnose s sodelavci. Kot najbolj pereči ostajata področji internega komuniciranja in plač. Prosim, da predstavite sedanjo plačno politiko v Talumu, in poveste, v kateri smeri se bodo razvijali sistemi nagrajevanja.

Pripadnost Talumu je vsekakor vrednota, ki jo tudi sam zelo cenim. Mogoče za koga to zveni kar malo preživeto, vendar sem sam trdno prepričan, da so tudi pri vsakdanjem delu prisotne emocije. In biti del kompaktnega in uspešnega okolja je že takšen občutek!

Sistem nagrajevanja z dokaj velikim variabilnim delom, ki je odvisen od uspešnosti poslovanja celotnega podjetja in od ocenjene uspešnosti vsakega posameznika, deluje in ne potrebuje korenitih sprememb. Le izobraževanje ocenjevalcev in sistem komuniciranja med njimi in med tistimi, ki jih ocenjujejo, bo treba izboljšati in nadgraditi.

Danes znaša variabilni, od uspešnosti podjetja odvisni del mase za plače že približno trideset odstotkov, medtem ko je lahko pri res uspešnem posamezniku ta del še večji. To pa je že številka, o kateri mora vsak posameznik skrbno premisliti pred začetkom vsakodnevnega dela.

PRIPADNOST TALUMU JE VSEKAKOR VREDNOTA, KI JO TUDI SAM ZELO CENIM. MOGOČE ZA KOGA TO ZVENI KAR MALO PREŽIVETO, VENDAR SEM SAM-TRDNO PREPRIČAN, DA SO TUDI PRI VSAKDANJEM DELU PRISOTNE EMOCIJE. IN BITI DEL KOMPAKTNEGA IN USPEŠNEGA OKOLJA JE ŽE TAKŠEN OBČUTEK!

Poleg aktivnosti Zdravo Talum nam podjetje vplačuje tudi dodatno pokojninsko zavarovanje. Kolikšen delež zaposlenih v Talumu je vključen v zavarovanje? Kolikšna sredstva na letni ravni vplača podjetje za dodatno pokojninsko zavarovanje svojih zaposlenih?

Talum je bil med prvimi slovenskimi podjetji, ki se je odločil za dodatno pokojninsko zavarovanje svojih delavcev in je skupaj z vrsto slovenskih uglednih podjetij ustanovil Pokojninsko družbo A. Ta je danes tako po obsegu zbranih sredstev kot po številu zavarovancev na tretjem do četrtem mestu v Sloveniji. Nad gospodarjenjem s sredstvi imamo sproten pregled, saj sodelujemo v organih opravljanja te družbe. Naložbena politika družbe sledi predvsem načelu varnosti naložb, ki so ustrezno razpršene. Dosegamo donose, ki so primerljivi z drugimi slovenskimi družbami. Letošnja vplačila Taluma za dodatno zavarovanje bodo znašala približno 200 milijonov SIT.

Kako Talum sodeluje z ožjim okoljem, na primer z občino Kidričevo, in kako pomemben je za razvoj tega okolja?

Odgovor na vprašanje, kako pomemben je Talum za razvoj tega okolja, bi bilo treba postaviti tistim, ki se pojavljajo kot predstavniki tega okolja. Pa še tu bi bilo treba paziti na to, kdaj se to vprašanje postavi: pred volitvami ali po njih!

Ne glede na to sam menim, da je najpomembnejše poslanstvo Taluma v tem okolju še vedno zagotavljanje delovnih mest. V Talumu in njegovih hčerinskih družbah je zaposlenih 1.250 ljudi, k temu pa moramo prišteti še veliko število tistih, ki velik del svoje dejavnosti realizirajo v poslovanju s Talumom.

Seveda pa nismo nikoli ostali le pri tem, temveč smo okolici vedno pomagali pri uresničevanju najrazličnejših aktivnosti in projektov. Pri tem se ne omejujemo le na območje občine Kidričevo, temveč na širše območje, iz katerega prihajajo naši zaposleni. Brez naše pomoči na primer ne bi bilo nogometnega kluba Aluminij, kjer svoj prosti čas preživlja več kot 250 mladih, ne godbe na pihala, ne pevskega zbora, pa tudi delovanje marsikaterega društva bi bilo okrnjeno. Naša filozofija je, da finančno podpiramo dejavnosti, ki vključujejo čim širši krog aktivnih udeležencev. Ne zanima nas podpora kvaziprofesionalnih klubov, kjer denar slej ko prej ponikne brez pravega učinka.

Sredstva namenjamo tudi za reševanje številnih problemov ljudi v stiski, pa naj gre za neposredno pomoč ali donacije prek društev in organizacij, ki se ukvarjajo s tovrstno dejavnostjo. Tudi spisek opreme, nabavljene s pomočjo Taluma v Splošni bolnišnici Ptuj, je zavirljivo dolg.

Seveda pa so potrebe, še bolj pa želje okolice vedno večje, kot so naše

možnosti in tudi večje od naše pripravljenosti, vključiti se v kak projekt. Samo zanašanje na pomoč Taluma pri izvedbi nekaterih projektov negativno vpliva na kreativnost pobudnikov teh projektov pri iskanju dodatnih možnosti. Najbolj se mi dvigne pritisk takrat, ko iz določenih krogov dobim skorajda že zahtevo, da moramo sodelovati pri kakšnem projektu. Vse takšne pobude seveda brez težav v celoti zavrnem.

V Evropi deluje 421 sežigalnic. Nima jih samo pet članic EU, med njimi je tudi Slovenija. Kaj se dogaja z aktivnostmi o morebitni sežigalnici odpadkov v Kidričevem? Koliko bi to prispevalo k oskrbi z energijo in koliko novih zaposlitev bi to prineslo v kraj?

V Talumu trenutno ne izvajamo nobenih aktivnosti, vezanih na projekt termične obdelave odpadkov iz gospodinjstev, razen tega, da opazujemo, kako se podobni projekti začenjajo uresničevati v drugih okoljih. V okoljih, ki so bila na srečo dovolj razgledana in modra, da so sprevidela, da so objekti termične obdelave odpadkov neizogiben del celotne verige gospodarjenja z odpadki in da niso v ničemer škodljivi, temveč koristni okolju. To so pravočasno spoznali povsod v Evropi, v zadnjem času pa tudi v nekaterih slovenskih krajih, na primer v Celju.

Naše okolje je vsekakor zapravilo številne razvojne priložnosti, ki bi jih bilo mogoče uresničiti na osnovi toplotne energije, proizvedene pri termični obdelavi odpadkov. V ekonomiji je pač tako, da ena aktivnost vzpodbudi razvoj in rast drugih in ta proces se nadaljuje v vrsto aktivnosti, ki jih na začetku niti ni mogoče naštet.

Nisem toliko naiven, da bi računali na to, da se bodo nad tem kdaj zamislili lokalni politikanti in njihovi takratni strankarski zavezniki, ki so tako vehementno nasprotovali projektu. Mogoče pa jih bo o tem kdaj le povprašal kdo od tedaj zmanipuliranih občanov?

Kako doživljate in premagujete pritiske, ki se v zadnjem času kažejo s strani lastnika, politike, okolja? Koliko vam v tem primeru pomeni trdnost Taluma?

Navajen sem delati pod pritiskom in sem takrat tudi najbolj zbran, razsoden in učinkovit. In že dolgo nisem bil tako zbran in miren, kot sem v zadnjem času!

Vsi sedanjí in nekdanji Talumovci smo v razvoj Taluma vložili preveč dela, naporov, znanja in odrekani, da si bi kar tako pustili soliti pamet. Od kogar koli že!

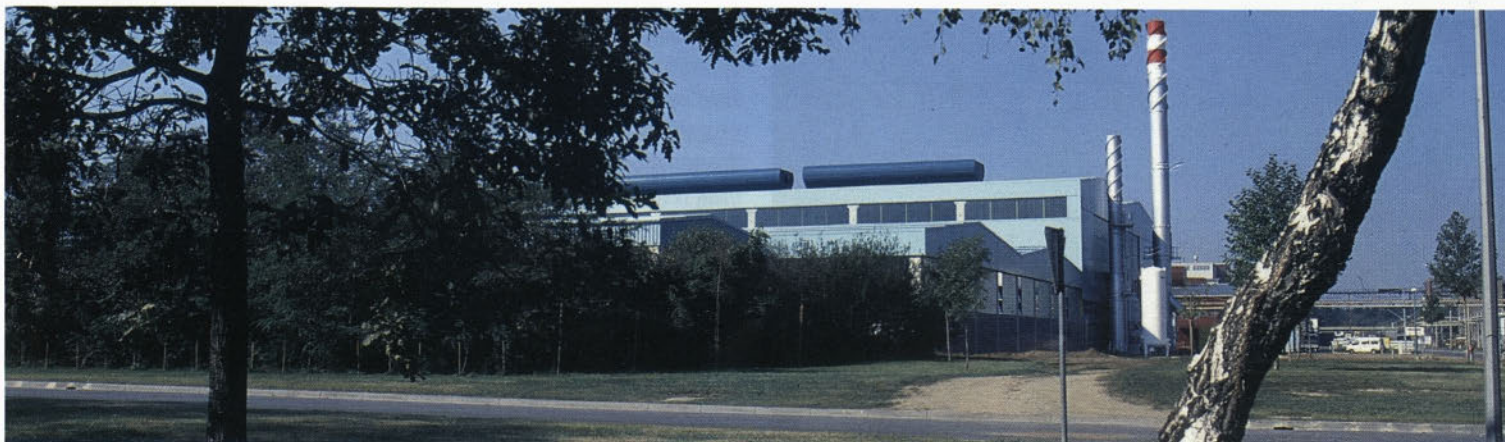
Gornjo trditev sem namenoma povedal v množini, saj sem trdno prepričan, da je to mnenje večine zaposlenih v Talumu in da se tega ne bojijo glasno in jasno povedati. Tisti, ki so se trudili zasejati notranji razdor v kolektivu, so si naredili medvedjo uslugo. Le še bolj so nas združili in okreplili.

Kakšno je vaše sporočilo zaposlenim ob bližajočem se tovarniškem prazniku?

Ruski pisatelj N. Karamzin je zapisal: "Kdor ne ceni samega sebe, tega ne bodo cenili tudi drugi!"

Torej, dragi sodelavci, **cenite se!**

Liljana Ditrih

Reševanje pomanjkanja tehničnih poklicev

V ta namen so bile pri nas svetovalke Zavoda za zaposlovanje in osnovnih šol.

Da pomanjkanje tehnično izobraženega kadra ni problem samo v Talumu, potrjuje dejstvo, da tudi Območna enota Maribor Gospodarske zbornice Slovenije v sodelovanju s šolskimi centri in delodajalci izvaja številne aktivnosti, s katerimi želi z integriranimi programi vseh partnerjev spodbujati mlade, brezposelne in aktivne posameznike za izobraževanje, prekvalifikacijo in dokvalifikacijo v deficitarne tehnične poklice.

Ena od aktivnosti je organizacija predstavitev podjetij in delovnih mest regijskim svetovalcem Zavoda za zaposlovanje in svetovalcem v osnovnih šolah. Gre za ljudi, ki imajo običajno prvi stik s potencialnimi kandidati za zaposlitev v podjetjih, ki zaposlujejo delavce s tehnično smerjo strokovne izobrazbe. Realna slika o delu in nalogah ter zahtevnosti na prostih delovnih mestih je potrebna osnova za delo svetovalcev brezposelnih oseb. Svetovalci v osnovnih šolah pa so usmerjevalci izobraževalne in kasnejše poklicne poti mladostnikov. Zelo pogosto so svetovalci tisti, ki

usmerjajo posameznike, ki nimajo jasno začrtane smeri izobraževanja.

Na ta način se vzpostavlja sodelovanje med šolami, delavci zavodov za zaposlovanje in podjetji, ki lahko posredno ali neposredno vplivajo na oblikovanje ponudbe delavcev na trgu dela.

Obiskovalke so bile presenečene nad urejenostjo Taluma. Tiste, ki so bile v Talumu prvič, so povedale, da je bila njihova "predstava" o delu pri nas nekoliko drugačna.

Predstavili smo jim delovna okolja, kjer je trenutno največja potreba po zaposlovanju novih sodelavcev. Odprtost podjetja in jasna predstava, kaj novi sodelavci lahko pričakujejo pri vstopu v novo delovno okolje, sta pogoja za uspešno delo in vzajemno zadovoljstvo.

Na osnovi izmenjanih informacij po končani predstavitvi bi lahko ugotovili, da je Talum uspešno razvojno podjetje, ki nudi relativno trajno in varno zaposlitev ter ob plači številne druge pomembne možnosti in ugodnosti, na katere pa pogosto radi pozabimo.

Darja Vodušek

Brigita Ačimovič med svetovalkami zavoda za zaposlovanje in osnovnih šol

POROČILO Z ZADNJE SEJE SVETA DELAVCEV

Dragica Leskovar

V petek, 27. oktobra, smo se ob 9. uri dopoldne spet sestali člani Sveta delavcev. Na dnevnem redu smo imeli tri točke in seveda potrditev zapisnika prejšnje seje.

Najprej smo se seznanili z organizacijskimi spremembami v DE Vzdrževanje oziroma v OE Vzdrževanje proizvodnje anod, OE Vzdrževanje livarn in predelave, v OE Vzdrževanje avtomatskih naprav, kjer se sistemizira novo delovno mesto Vzdrževalec procesnih in regulacijskih naprav, ter v OE Strojna delavnica in OE Elektro-vzdrževanje, kjer se sistemizira novo delovno mesto Tehnolog II/1.

V nekaterih OE so novosistemizirana delovna mesta že zasedli delavci z zahtevano izobrazbo, drugod pa so delovna mesta pripravljena na zasedbo.

Sledila je druga točka dnevnega reda, v okviru katere smo potrdili sklep o zaposlitvi novih delavcev s III. in IV. stopnjo strokovne izobrazbe. Skupaj je to 12 delavcev za določen čas za obdobje enega leta.

Pod točko razno nam je vodja kadrovske službe najprej podala poročilo o letos sprejetih novih delavcih. Na prejšnjih sejah smo potrjevali sklepe o zaposlitvi novih delavcev, zato smo zahtevali poročilo o realizaciji teh sklepov. Iz kadrovskega poročila je

razvidno, da v Talumu še vedno primanjkuje nekaj delavcev, posebej v DE Livarske zlitine, DE Rondelice in DE Ulitki. Na razpisana prosta delovna mesta se prijavi veliko novih delavcev, vendar jih veliko tudi ne izpolnjuje zahtevanih pogojev, zato je novih sprejetih delavcev zelo malo.

Ob koncu je bilo članici uprave postavljenih kar nekaj zanimivih vprašanj: Zakaj morajo delavci Taluma kupovati očala z napotnico samo pri ge. Mariji Kuhar v Ptujju? Kaj je z našim počitniškim domom v Crikvenici? Zakaj kolesa naših delavcev pri parkirišču severno od vratarnice niso varovana, kajti v času akcije S kolesom v službo so bili s koles ukradeni števcji, luči in drugi deli? Člana sveta delavcev iz proizvodne delovne enote je zanimalo, zakaj se lahko delavci tujih izvajalcev, ki jih je zelo veliko, prosto gibljejo po tovarni (prihajajo tudi v elektrolizo), za seboj pa puščajo veliko nereda, ki ga potem pospravljajo naši delavci.

Odgovore na nekaj vprašanj smo dobili takoj, večino pa smo naslovili na odgovorne v Talumu. Odgovore bomo dobili na naslednji seji.

Dragica Leskovar

Največ vsega je v srcu

V življenju pogosto srečamo primere, ko ljudje kažemo veliko spoštovanje do različnih stvari, ki so tesno povezane z našim delom, čustvi ali obojim hkrati. Tako je na primer zanimivo opazovati, kako Stojan Kerbler skrajno pazljivo, v belih rokavicah, obrača fotografije ali ko previdno in božajoče sprejme vinske buteljke, kot da bi imel opravka z dojenčki. Podobno lahko opazimo značilen, lahko rečem obreden odnos, ki ga ima Stan-ko Vajda, ko kontrolira peči in nago-varja sodelavce vsakokrat, ko gre po elektrolizni hali. Tudi če po naključju srečate tajnico marketinga, ko nese prepustnico v podpis za svojega šefa, boste opazili, kako pomembno in resno drži ta papir, kot da je od njega odvisna usoda tovarne. Kako šele obravnava drugo gradivo! Ne bom pozabil dogodka, ko smo pisali o zgodovini Taluma in sem v pravni službi prosil za dokumente, med drugim tudi za odluk o ustanovitvi tovarne, ki ga je odobril sam Tito. Darja Havlas Kozoderc je z neverjetno resnostjo in skrajno spoštljivo odpirala mape in jih polagala na mizo. "Ti dokumenti iz moje pisarne ne gredo nikamor," je rekla odločno. In tudi niso šli, kajti lahko sem jih samo pregledoval, in tudi če je dovolila kopiranje, je to opravila tajnica. Podobnih primerov v povezavi s stroji, računalniki, papirji in drugimi delovnimi sredstvi je v Talumu veliko in so postali del našega življenja.

S temi mislimi bi vas rad popeljal v življenje našega sodelavca Roberta Rozmana, strastnega zbiralca, čigar posebna ljubezen so stare razglednice. Najprej sva se pogovarjala v njegovi pisarni ob skladišču drogov, nadaljevala pa pri meni, ko je prinesel album z najpomembnejšimi razglednicami Ptuja in okolice. Če začnem od konca, torej od albuma, moram povedati, da sem razglednice lahko samo občudoval in poslušal njegove razlage. Dotikal sem se jih samo prek zaščitne folije. Razglednice so v albumu dvojno zaščitene, vsaka je v posebnem žepku, pa še dodatno vložena v folijo albuma, ki je iz naravnega materiala. Izbrane razglednice pa je za tisk zelo pazljivo, kot da ima opravka s samimi relikvijami, skeniral sam.

Robert Rozman in Talum: V Talum sem prišel 1. novembra 1987. Začel sem v elektrolizi B kot pečar; tam se je ravno takrat začela rekonstrukcija peči. Ta postopek se je izvajal v vročem, brez prekinitve procesa, in tisti, ki tega ni doživel, ne more presoditi, kako težko je bilo to delo. Po opravljeni rekonstrukciji sem nadaljeval delo v elektrolizi, vendar so bile posledice, ki mi jih je vroča menjava anod pustila na zdravju, resne. Zdravniki so zame zaradi zdravstvenih težav zahtevali menjavo dela in tako sem bil leta 1995 premeščen k izparilnikom. Kljub temu mi bo elektroliza ostala v spominu in sem ponosen, da sem sodeloval pri tej rekonstrukciji. Od leta 2002 pa delam kot skladiščnik v skladišču drogov, ki spada k livarni gnetnih zlitin. To delo je bistveno drugačno. Opravka imamo s končnimi izdelki, ki gredo v izvoz, in paziti moramo na vsak kilogram aluminija. Na nikogar se ne moremo izgovarjati in sami smo krivi, če kaj "ne štima". Je pa delo zanimivo, posebno vrednoto mu daje to, da smo super ekipa.

Vse ima svoj začetek, tudi Roberta je moralo nekaj premakniti. Kako, kdaj? "Morda ni toliko pomembno zbiranje različnih predmetov ali slikic v osnovni šoli, ker smo to bolj ali manj delali vsi. Zame je bilo odločilno, da sem tekmoval z drugimi, da sem zbiral le lepe stvari in da jih imam dosti," je začel svojo zgodbo. "Prva prava ljubezen so bile znamke. Filatelija ni kar tako, to je že znanost, znamke, kuverte, žigi, prvi dan itd. Biti moraš v klubu, v skupini, moraš iti na srečanja v druge kraje. Moj klub je Tabor iz Maribora, z njimi sem potoval po Sloveniji, postali smo dobri kolegi. Navdušili so me tudi za znamke iz drugih držav. Tako imam kompletne znamke iz Avstralije, to pomeni od tiste prve, ko so Angleži stopili na avstralska tla, pa vse do konca tisočletja, do leta 2000 torej. Zanje sem se odločil zaradi lepote motivov in dovršenosti. Imam tudi vse

nemške znamke. Ali veste, kaj to pomeni? Morda katera tudi manjka, tega ne morem zanesljivo povedati. Od leta 2000 sem z drugimi znamkami prenehal in zbiram samo slovenske. Pri tem sem dosleden in bom ostal do konca."

"Zbiram tudi telefonske kartice," me je presenetil in sem ga čudno pogledal. "To so kartice za impulze, čip kartice. Imam celotno kolekcijo Telekomu za Slovenijo, to pomeni komplet 660 telefonskih kartic. Začelo se je v Italiji, oni so izumitelji kartic, saj jih imajo že od leta 1975. V Sloveniji nas je le okrog 500. Drugje po Evropi imajo celo klube zbirateljev, tako da sem bil doslej že štirikrat v Parizu na njihovih srečanjih. V zadnjih letih kartice izumirajo, izpodriva jih mobilni, tako da sem jih tudi jaz nehal zbirati. Tudi to sem delal z veseljem, saj ima vsaka kartica svojo zgodovino. Kartic iz leta 1996 z napisom Srečen božič in novo leto so na primer natisnili 5000 kosov in jih razdelili vojakom, kot novoletno darilo. Firma Shering je odkupila 1500 kartic s sliko nosoroga in jih je za reklamo razdelila zdravnikom. Najprej si torej moral priti do zdravnika, zato jih je bilo težko dobiti. Zanimiv je tudi primer 1000 kartic s sliko Primoža Peterke, ki si jih lahko kupil le na tekmi v Planici. Poleg tega so imele nekatere od njih natisnjen Peterkov podpis, druge so bile brez njega in si moral Peterko prositi, da se podpiše.

Kljub temu mi je kartico uspelo dobiti in danes je velika redkost."

Sledilo je še eno presenečenje. "Zbiram tudi kovance, temu so nekoč rekli cekini, in imam vse, kar je izdala Banka Slovenije. To celo dvojno zbiram, ker imam dva majhna otroka, dvojčka, in bo dobil vsak svojo zbirko. To je obenem moj način varčevanja za otroke. Pri bankovcih me je pritegnila njihova vrednost, ki stalno raste. Zbiram samo slovenske kovance, kaj več bi bilo nemogoče. Mat kovanci so za redno uporabo, za zbiranje pa so polirani. Dobim jih neposredno iz banke v tulcu in jih zlagam v posebne albume. Pred kratkim je Banka Slovenije izdala spominski tolar, zlatnik in srebrnik. Malo sem zamudil pri nakupu, toda ker sem redni zbiralec, mi jih bodo poslali naknadno. Izdelali so samo 2000 cekinov za celo Slovenijo."

"Razglednice pa so moja največja strast, ki še vedno traja," je končno spregovoril. Rekel je tudi, da se je odločil zbirati le področje Ptuja z okolico, in to samo do konca prve svetovne vojne oziroma do leta 1920. "Težko je priti do njih. Zato sem presrečen, če na velikih sejmih, med množico razglednic, ki jih ure in ure obračam, prepoznam naše kraje. Pri tem vedno zmanjkuje časa, zato moraš biti pripravljen in vedeti, kaj iščeš in kje. Tako sem v Nürnbergu našel morda najbolj dragoceno razglednico, ki kaže gostilno iz Vidma pri Ptujju, napis

pa je v nemščini. Razglednica je bila odposlana leta 1905, to se vidi na žigu, lahko pa je tudi starejša. Zanimivo je, da je bila motiv gostilna, ne mesto, kar pomeni, da so jo tiskali gostilničarji. Je velika redkost in mislim, da je v ptujskem arhivu nimajo. Izpostavil bi tudi razglednico s trgovi-

no in gostilno Dolinšek v današnjih Podgorcih. Vrednost te razglednice je v tem, da je napis v slovenskem jeziku. To je za tiste čase velika redkost, ker so bili vsi, ki so nekaj imeli, Nemci, Ptuj je bil Pettau itd. Tudi pogum so morali imeti, kajti že dvojezičnost je bila velik dosežek. Mene zanimajo ti

zgodovinski trenutki, pa tudi arhitektura tistega časa in druge podrobnosti, ki se vidijo na razglednicah. Imam tudi najstarejšo ptujsko litografijo iz leta 1891. Ponosen sem še na nemško propagandno razglednico z boginjo Germanio, ki je prav tako veliko vredna."

naj bi jih bilo čez 300, meni jih je uspelo zbrati okrog 160."

Vem, da bi Robert lahko še marsikaj povedal, toda rajši prepustimo prostor kopijam. Pa vendar bi vsi radi vedeli, od kod čas, potrpljenje, denar. "Doma imam veliko podporo. Žena gre pogosto z mano na potovanja in mi

Najstarejša litografija Ptuj iz leta 1891

Razglednica iz Svetlega Lenarta, današnjih Podgorcev, pri Veliki Nedelji iz leta 1905

In kje Robert kupuje razglednice? "Viri so v glavnem v tujini, pri nas je najbolj znana Ljubljana in v naši bližini Zagreb. Srečanja zbirateljev razglednic potekajo skupaj s srečanji drugih zbirateljev. Urejanje in shranjevanje sta zelo pomembna, vedno vem, kje in kaj imam. Albumi morajo biti odporni proti kislini, ne plastični, ker ta uniči barvo. Zame ni pomembna količina razglednic, ampak njihova kakovost, to pa določa vsebina. Razglednica mora biti poslana, mora potovati, imeti žig, to je tisto pravo. Izjemoma so dragocene tudi prazne, nepopisane razglednice, toda to je res posebnost. Zbiram tudi originalne Gasparijeve razglednice. Po evidenci

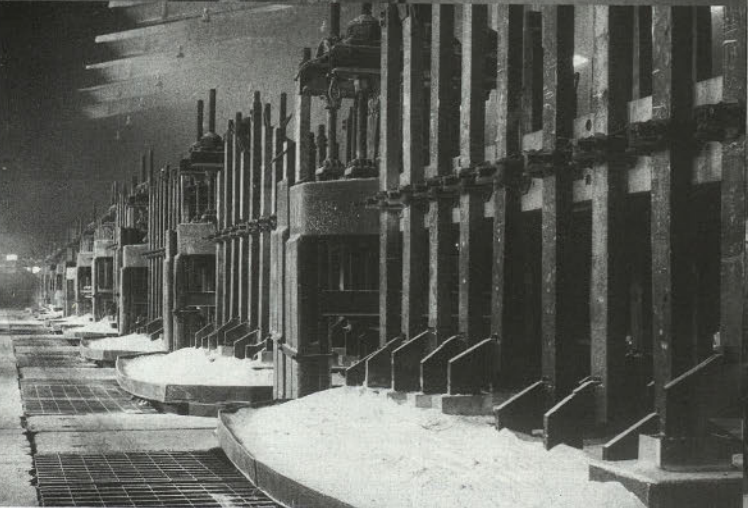
pomaga iskati. Otroka lahko dava v varstvo staršem. Vsak konec tedna nekam grem. Potovanje v Prago mi, recimo, vzame tri dni. Kje pa je še vse drugo? Edino julija in avgusta je mrtva sezona in takrat se odmaknem od zbiranja. Imam tudi vikend in vinograd s 350 trsi. Delo opravi med tednom s pomočjo staršev in žene, takrat imam čas tudi za družino.

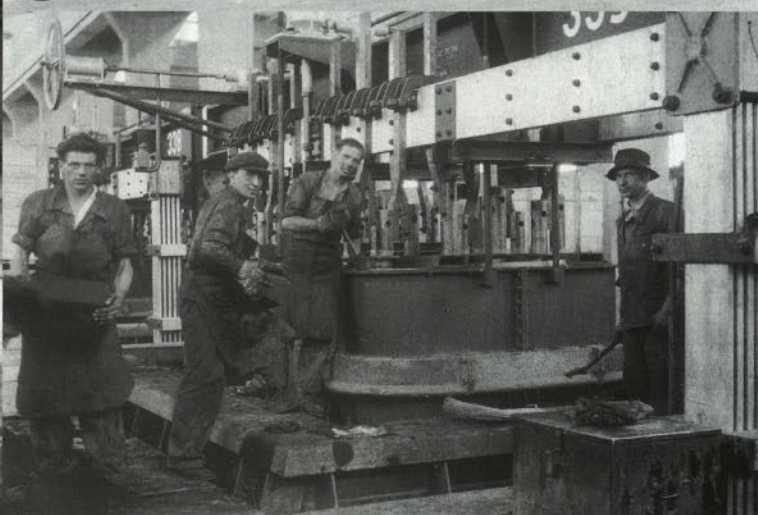
Koliko me to stane, raje ne sprašujte. Vrednosti, ki je v tem, ni mogoče oceniti. Največ vsega je v srcu."

Ivo Ercegović

Videm pri Ptuj, zelo redka razglednica iz leta 1905

Imenujejo se ROMI

Marsikdo si predstavlja Rome kot umazane berače, kradljivce, lažnivce, kanibale, posiljevalce ... Deležni so kritik, da so asocijalni in nagnjeni h kriminalu.

Njihova pradomovina je severozahodna Indija in vzhodni Pakistan. Pred približno 1000 leti so se predniki Romov usmerili iz severozahodne Indije prek Perzije, Armenije in z Grki naseljene Male Azije v Evropo. V 9., 10. in 11. stoletju so Arabci s sabo pripeljali Rome in jih izkoriščali kot sužnje in vojake v bojih z rimskimi legijami. Največje število Romov je končalo v suženstvu na Balkanu.

Razdeljeni so v pet etničnih skupin: Romi, Sinti, Kale, Manouche in Romnichals. Imajo skupni jezik romanes.

Imenovali so jih cigani in nomadi. Znali so obdelovati zlato, izdelovati nakit in glasbene inštrumente. Ciganke so prerokovale z dlani in iz kart. To ni uga-jalo cerkvenim oblastem in zaradi tega so bili preganjani. Cigane so zapirali, pretepali in ubijali. Selili so se iz mesta v mesto in navadno živeli sami zase ob mestnih smetnjakih ali v gozdovih. Vedno v bližini vode. Selili so se večinoma pod prisilo.

Cigani nikoli niso odstopili od svojih kulturnih posebnosti. Tudi Marija Terezija je poskusila spraviti cigane v urbane hiške, izobraziti jih za razne obrti in potem vključiti v vojsko. Kljub doseženi izobrazbi jih je veliko nadaljevalo svoj način življenja. V tem času so nastali miti o ciganih, ki kradejo otroke. Niso bili oni tisti, ki so prebivalcem jemali otroke, ampak so pogosto morali iskati svoje, ki so jim jih prisilno jemali in jih preseljevali, da bi se na ta način odvadili "ciganskega načina življenja". Veliko jih je našlo smrt v močvirjih, bili so utopljeni, obešeni, usmrčeni.

Danes v Evropi živi približno 13 milijonov Romov, v Sloveniji jih je približno 10.000. Največje romsko naselje s 600 prebivalci je v prekmurski Pušči. Od leta 1979 deluje v New Yorku svetovna svetovalna organizacija za vprašanja Romov Romani-Union.

Posebej v poletnih mesecih potujejo v svojih avtomobilih ali prikolicah po celi Evropi. Med njimi so trgovci, obrtniki, poslovneži.

Nomadski način življenja imajo v krvi. Vključuje gibanje, potovanje, počitek in potem nov začetek. Novi začetek je vedno nadaljevanje že prehojene poti, fizične in duhovne. Vsa pretekla potovanja znajo zlit v sedanje stanje. Romi delijo ljudi v dve skupini: v tiste, ki sedijo, in tiste, ki potujejo. Oni so tisti, ki

potujejo. Njihova potovanja so podobna gibanju v velikanskem labirintu.

Če je cilj, doseči polnost in življenjsko radost, potem nam srečanja z drugačnimi od nas bogatijo življenje, širijo obzorja. Smisel življenja je v človeku, ta omogoča doživljanje radosti na preprost način.

Današnje življenje je zaznamovano s tehnološkim napredkom in obiljem neznanja o človekovi duši. Pozabljamo na smisel potovanja, ki so jih poznali naši predniki.

Vedno večji prepad je med znanstveniki in posvečenimi posamezniki, ki znajo živeti po usmeritvah lastne intuicije. Duša lahko ustvari obstojen svet. Dovolj je dotik rok na določenih delih glave in potem si – človek Sonce. Takšni so pravi zdravilci, afriški vrači, tibetanski modreci, Indijanci, modri Romi. Oni še danes nosijo v sebi moč, ki smo jo mi pozabili in je skrita v nas samih. Sreča na Zemlji je odvisna od moči, ki jo znamo zbrati v sebi. To je ključ za tisto, kar se mnogim zdi nedoumljivo.

Logično poskušamo presoati tudi tisto, česar ne razumemo ali se nam izmika.

Romi, ki se ustavijo na obrobjih naših mest, nosijo v sebi duh divjega poljskega cvetja. Poznajo naravne pojave in se ne skrivajo za lažnim videzom stvari in dogodkov. Živijo za danes. Naravno okolje Romov je – potovanje.

Tudi danes iščejo stare ceste, po katerih so potovali njihovi predniki s svojimi Romkami, gručo otrok in psom.

Njihova kultura odмира skupaj z razvojem civilizacije.

Ne da bi bili dovolj radovedni, da bi jih spoznali, ne da bi jih poskušali obvarovati.

Za lastno dušo.

Za nerojene otroke in jutri.

Cigan je beseda, s katero so jih imenovali drugi, izhaja iz grščine in pomeni nedotakljiv.

Sami sebe imenujejo Romi.

Rom pomeni svoboden človek.

Videti je samoumevno, da bi jih mogli sprejeti in obravnavati kot ljudi. Tudi samoumevnost si je treba izboriti, ker je človeškost včasih vprašljiva. Predsodki ne govorijo veliko o tistih, na katere se nanašajo, ampak o tistih, ki jih ustvarjajo in uporabljajo.

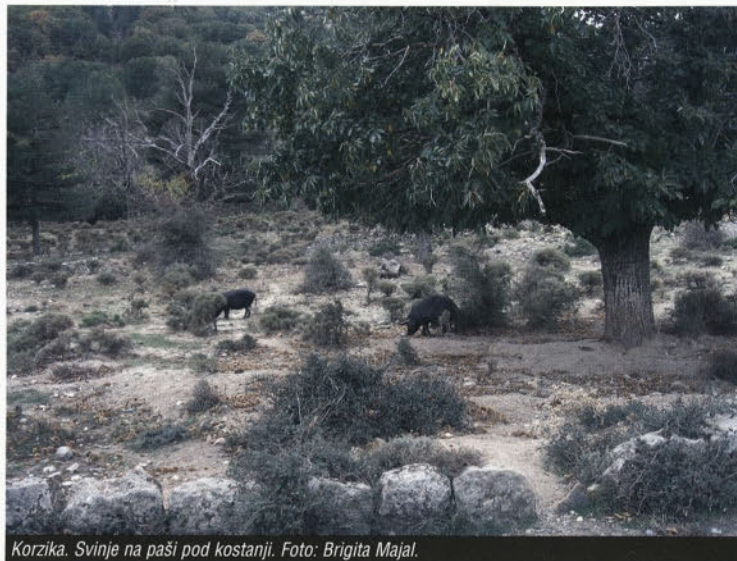
Nekoč sem se družila z Romi in se z njimi pogovarjala. Na mojo veliko radost in veselje.

Tonka Krajnc

Fotografija meseca: Ulica na Visu. Foto: Bojan Grobovšek.

Najboljše fotografije tega meseca

Korzika. Svinje na paši pod kostanji. Foto: Brigita Majal.

Severna stena Triglava. Foto: Aleksandra Murks.

Znamo svoje zaposlene pohvaliti?

Verjetno ste večkrat razmišljali, kako pomembno je obvladovati sebe, sogovornika in celotno situacijo. Verjetno ste ob tem poudarili, da je to zelo preprosto, kadar smo umirjeni, imamo dovolj časa, da razmislimo, šele potem se odzovemo ... Kadar pa smo napeti in sogovornik vznemirjen, v časovni stiski, zahteva se hitrost, na nas pritiskajo še nadrejeni ..., takrat pa lahko pozabimo na obvladovanje ...

Morda vam je kdaj kdo od delavcev rekel:

Saj se ne znamo več normalno pogovarjati. Pa ne samo delati, tudi oddahniti se ne moremo. Od nas zahtevajo vedno več z vedno manj delavci. Tu bo vsak čas počilo.

Najverjetneje se je počutil manjvrednega, nemotiviranega, nepomembnega, opeharjenega, nesprejete-ga, saj je ugotavljal, da ga ne cenijo, spoštujejo, da njegovo delo ni pravilno vrednoteno ... Kaj pa drugi? Morda je kdo drug dodal:

Najbolj me moti vpitje nadrejenih. Prepričan sem, da bi se dale stvari tudi

drugače povedati. Ni nam treba očitati, groziti ali nas celo zmerjati. Predvsem pa se ni treba "dreti" na ljudi. Spomnim se, kako me je moj šef nadrl, ker bi moral nekaj narediti, pa še vedel nisem za to. Po plohi besed mi je zabrusil: "To se je vedelo." Najprej me je torej nadrl in obtožil, potem pa mi ni niti pojasnil, kako naj bi to vedel. Opravičilo bi bilo zelo primerno. Če se šef ne zna pogovarjati, bolje, da ni šef.

Prav gotovo je še močneje občutil nespoštovanje, saj je bil deležen nepravilnega komuniciranja nadrejenih (vpitje, očitki, grožnje). Zaradi tega se je lahko počutil celo manjvrednega, predvsem pa nesprejete-ga, nepomembnega ...

Motivacija

Kaj bi lahko rekli o motivaciji takih delavcev? Težko bi rekli, da so motivirani, pripravljeni delati več, bolje ... Lahko bi dejali, da je njihovo notranje stanje negativno. Kako pa bi se njihovo

stanje izboljšalo, kaj bi bilo treba storiti? Prav gotovo imajo največ odgovornosti in moči za spremembo njihovi nadrejeni. Prav ti naj bi natančno razumeli aksiom ali vodilo komuniciranja, ki pravi: **za vsakim vedenjem se skriva pozitiven namen.**

Če še enkrat pomislimo na počutje ali čustva omenjenih delavcev: nespoštovanje, nesprejetost, opeharjenost, manjvrednost, nemotiviranost ... Kako človek, ki se tako počuti, razmišlja in dela? Morda bi razmišljal:

Saj me nihče ne spoštuje, moje delo ni pomembno, kaj bi se sploh trudil. Karkoli naredim, ni spoštovano. Pa ne samo delo, tudi mene ne spoštujejo. Za ljudi jim ni mar. Vidiijo samo rezultate. Ne mislim se več truditi. Naj se trudijo tisti, ki so za to plačani. Delal bom minimalno, toliko, da bom imel najmanj težav s svojim nadrejenim.

Pravimo, da je to njegov pozitiven namen (pozitiven je zanj). Kakšno vedenje pa bo potem nastalo, kako se

bo tak človek vedel in kako bo delal? V očeh nadrejenega bo videti kot slab delavec, s katerim se ne da nič narediti. Nadrejeni bo lahko razmišljal, da je len, neodgovoren, nesposoben ... Začel bo pritiskati nanj, ga kritizirati. Če pa ne bo zaleglo, bo uporabil očitke, grožnje, odločil se bo za kazen ... Kaj se bo posledično zgodilo? Odnosi bodo še bolj razpadali, zaradi vse večje nemotiviranosti bodo tudi rezultati slabši, manj kakovostni ... Prihodnost bodo ljudje razumeli kot nekaj neprijetnega, obremenjujočega, nekaj, kar jim bo prineslo še več težav in neprijetnosti ... In tako se bo tudi zgodilo, če ...

Kaj bi bilo treba spremeniti? Kaj naj vodja stori?

Predvsem se je treba zavedati, da je prvi korak sprememba negativnega notranjega stanja podrejenih. Kako? Spremeniti bo treba svoje vedenje, ki bo v ljudeh spremenilo njihovo nega-

tivno notranje stanje. Ljudje se morajo spet počutiti pomembne, sprejete, spoštovane, zaželene, razumljene ... Šele tako se bo povečala njihova motivacija, njihova zagnanost in prizadevanje po kakovostnejšem delu bosta močnejša ... Prav zato je pomembno, da se nadrejeni "vzamejo v roke" in razmislijo, kaj je treba narediti.

Prvi korak je prav gotovo **razumevanje podrejenih** (jih aktivno poslušati, pri tem pa opustiti vsakršno nasprotovanje – tudi če se z njimi ne strinjajo, jih lahko razumejo, nato izrazijo svoje poglede, predstavijo objektivna dejstva in pojasnijo, kako bo treba delati; lahko pa, kadar je to mogoče, skupaj s podrejenim poiščejo tako rešitev, ki bo ustrezala vsem vpletenim stranem).

Kritika

Kaj pa kritika? Bo v takih situacijah, ko so podrejeni v negativnem notranjem stanju, primerna? Nikakor ne. Splošne kritike, ki vsebuje vpitje, očitke, celo grožnje ... To je ena prvih stvari, ki bi se je morali nadrejeni zavedati. Kadar je človek v negativnem stanju, potrebuje predvsem podporo, spodbudo, pomoč. Vodja ga mora bodriti, mu pomagati, ga razumeti ... Tako mu bo pomagal do boljšega stanja oziroma motivacije. Potem mu bo s

pravilno kritiko (t. i. povratno informacijo) lahko pomagal: povedal mu bo, kaj od njega pričakuje, kaj je še treba storiti, kdaj in kako naj to stori ...

Kaj pa naredi večina vodij? Pravimo, da pri svojem delu uporabljajo t. i. "golobje vodenje". To pomeni, da svojim podrejenim na kratko, dostikrat zelo površno povedo, kaj je treba narediti. Od njih pričakujejo, da bodo takoj natančno vedeli, kaj naj delajo in kako naj delajo. Pustijo jih same (naj se sami znajdejo, saj so dovolj pametni) in gredo. Ljudje se potem trudijo po svojih najboljših močeh in naredijo, kot sami najbolje vedo in znajo. Kar naenkrat pa nekaj zahrumi: prihaja nadrejeni. Razburja se, kako narobe delajo, kakšno neumnost so spret naredili, poudarja, da so že dovolj dolgo zaposleni, da bi se pa ja že lahko naučili ... Vpije, se razburja, napada, očita, grozi ... In konča s tem, da nima časa, da bi se še naprej ukvarjal z njimi, in odvihra. Vmes še zahteva, da se ponovno organizirajo, stvari popravijo ... Delavci postanejo nejevoljni, motivacija seveda pade ... Zavedajo se, da se bo zgodba ponovila. In res se. Ko šefu spet ni kaj všeč, prileti kot golob, zaradi katerega se dvigne prah, sliši se hrup, potem se "podela" in spet odleti – do naslednje vrtnitve.

Prav to naj vodje opustijo. Z delavci bo treba sodelovati. Opravičila, da ni časa, naj ne bi bilo – ne sme biti. Podrejeni vodjo potrebujejo, zato naj jim pomaga: **treba jih je voditi**. Dostikrat se beseda vodenje popolnoma izgubi oziroma razvedeni.

Prva stvar, da bodo lahko vodje (na vseh ravneh vodenja) spremenili negativno stanje podrejenih oziroma dvignili njihovo motivacijo, je uporaba pohvale. Vsak vodja naj se vpraša, kolikokrat pohvali svoje zaposlene. Vpraša naj se tudi, kolikokrat, kdaj in kako uporablja kritiko (povratno informacijo). Tako bo najhitreje ugotovil, kaj počenja, kaj bi bilo treba opustiti in kaj dodati.

Kako pa lahko ljudi pohvalimo in kako pograjamo?

Pomembno je pravilo:

Pohvalimo/grajamo konkretno vedenje, delo, dejanje in rezultat; ne hvalimo/grajamo značajev ljudi.

Namesto da bi rekli:

Ti si pa res prizadeven. Ves čas zelo dobro delaš.

Raje recimo:

Vse podatke si vnesel v nov program. Tudi prejšnji teden si vsak dan izdelal sezname, zato smo lahko v oddelku nemoteno delali. Res mi je bilo všeč. Prav ponosen sem bil na

naš oddelek, ko so nas na sestanku pohvalili. Hvala še enkrat.

Kaj je vodja uporabljal v prvem primeru: pohvalil je značaj in izpustil opis konkretnega dela, posploševal je (ves čas, dobro), namesto da bi konkretno opisal, kaj zanj pomeni 'dobro', 'ves čas' ...

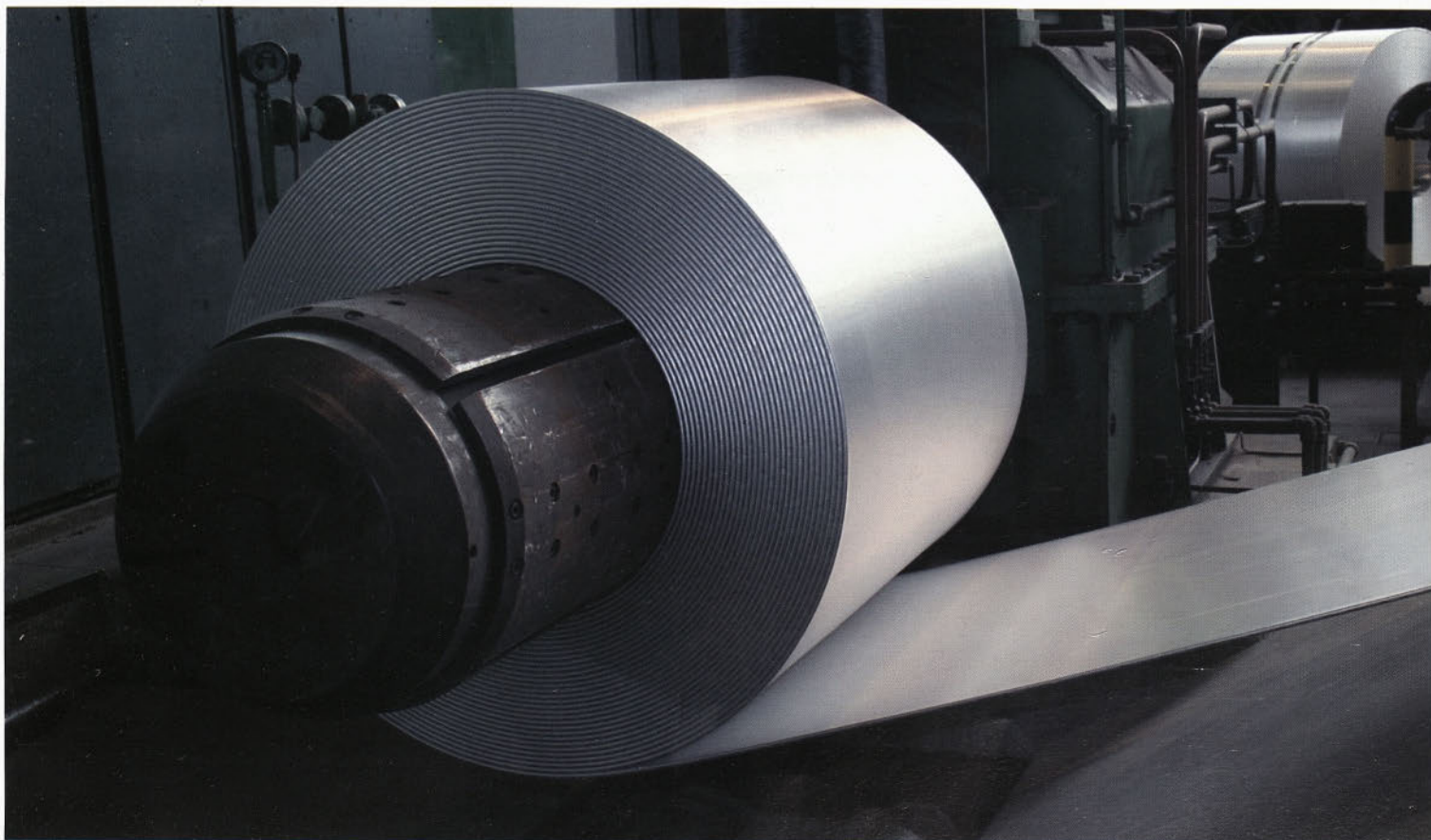
V drugem primeru pa je natančno opisal delo zaposlenega, opisal je **svoj odnos** do tega in pojasnil, kakšne **pozitivne posledice** je imelo prizadevanje zaposlenega.

(Op.: Tudi pri graji objektivno opišemo, kaj smo videli in slišali in kakšna so naša nadaljnja pričakovanja, da se izognemo manj prijetnim posledicam in dosežemo želeno.)

Predvsem pa naj se vodje spomnijo na eno izmed temeljnih pravil vodenja:

Najboljša minuta, ki sem jo porabil, je tista, ki sem jo investiral v ljudi (Blanchard).

Tatjana Zidar Gale

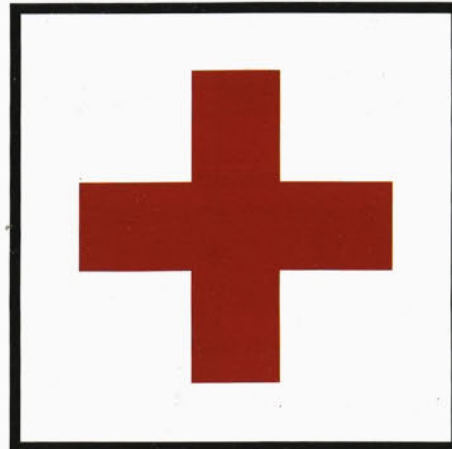

KRIŽANKA – FORMULA1-PRIZORIŠČA DIRK				SESTAVIL: JANKO ŠEGULA	PRA-PREBIVALEC NOVE ZELANDIJE	STEKLENA POSODA ZA KEMIČNE POISKUSE	LJUDSKO IME ZA BREST	SLOVENSKI MINISTER ZA ZDRAVJE (ANDREJ, 1943)	PREBIVALEC OTLICE	OKRASNI PREDMET NA UŠESU	JEZERO NA IRSKEM	SLOVENSKA DIRKAČICA (1977)	NIZOZEMSKI SIR	
				MESTO DIRKE FORMULE 1 ZA VN AVSTRALIJE										
				POLITIKA RASNE DISKRIMINACIJE V JAR										
				ŽUPNIJA										
TALUM 2006	MESTO DIRKE FORMULE 1 ZA VN VELIKE BRITANIJE	INS-TRUMENT ZA SKOPLJENJE SAMCEV	DEL OBRAZA	OTOČJE PRI NOVI GVINEJI ŠPANSKI VOZNIK F1 (FERNANDO, 1981)			VOJAŠKA STOPNJA VISOK GORSKI VRH				AMERICIJ NOSILEC AVTOMOBILSKEGA KOLESA			
JAMBSKI VERZ IZ ŠESTIH STOPIC					LJUDSKI ZDRAVNIK, MAZAC					RIDOVNIK				
MESTO DIRKE FORMULE 1 ZA VN SAN MARINA					VULKAN NA SICILIJI AFRIŠKA GOZDNA ŽIRAFI					BENEŠKI NOVEC ZA POL SOLDA RAZLIČNA VOKALA				
KAVBOJSKA VRV Z ZANKO				REKA V GANI MAGMATSKA KAMNINA			HOLANDSKI SLIKAR (AERT) ZNAMENITOST BRUSLIJA					MESTO DIRKE FORMULE 1 ZA VN ITALIJE		
VARNOSTNI SVET			NAMERA, ZVIJAČA MESTO DIRKE FORMULE 1 ZA VN BELGIJE					INDIJSKA ZVEZNA DRŽAVA AVANS, NADAV						
ELVIRA KRALJ			PUŠICA (ZASTAR.)			OČE GRDA, SLABA HIŠA				ČEŠKA PRITR-DILNICA CUNJA				
AMERIŠKI IGRALEC (VALENTINO, 1895-1926)							RIMSKI BOG SMRTI, PODZEMLJA				4. IN 15. ČRKA ABECEDE KATICA ILEŠ			
POZELENJE, STRAST				RIMSKA 3 GONIČKA OSLA			PLEMIŠKI NASLOV ČRTOMIR ZOREC							
KARTE ZA NAPOVEDOVANJE USODE					RUSKA JUHA MESTO DIRKE FORMULE 1 ZA VN MALEZIJE				HRANA ZA PTICE DRISTILO, KLITIR					
AMERIŠKI IZUMITELJ (ELISHA GRAVES, 1811-1881)				MESTO DIRKE FORMULE 1 ZA VN JAPONŠKE							SVINEC	PREČNIK NA JAMBORU	ČEŠKI HOKEJIST (JIRI, 1971)	
NEMŠKI PISATELJ (DIETER, 1927)				ERBIJ			MARJANA LIPOVŠEK ŽREBANJE			PRŠAVICA SLOVENSKI OBRAMBNI MINISTER (ERJAVEC)				
SLOVENSKA PESNICA (MUSER)				POMOŽNI DELAVEC V HOTELU KENAN EVREN				IND POLITIK IN PESNIK (MOHAMED) VIŠAVJE V SAHARI						
TALUM 2006	PREBIVALKA IRŠKE					PRASKA, RAZPOKA 22 ČRKA GRŠKE ABECEDE					JANEZ ERŽEN IVAN TAVČAR			
MESTO DIRKE FORMULE 1 ZA VN NEMČIJE	HEKTAR	OSEBNI ZAIIMEK												
OTOK V OTOČJU TUAMOTO				BRITANSKA KOLONIJA OB JUŽNI OBALI ŠPANIJE										

TALUM, d.d., KIDRIČEVO
2325 KIDRIČEVO

KIDRIČEVO
22. 11. 06
2325

POŠTA SLOVENIJE
 0078.00

PRVA POMOČ

Ali poznamo mesta, kjer je oprema za prvo pomoč?

Ali je mesto za prvo pomoč ustrezno opremljeno s sanitetnim materialom?

Ali vodimo evidenco porabe sanitetnega materiala?

Služba varstva pri delu